

ત્રા. અને મુલિની/

વગર ઇન્જને વાળ કાઢવાનો જગપ્રસિદ્ધ બાદશાહી સાબુ.

૨૭૨૨૬૦ નં. પરદ

બાદશાહી સાબુ-સફાઈથી વાળ દુર કરવા માટેજ છે
બાદશાહી સાબુ-ચામડીનો અસલ રંગ રાખે છે,
કાળી પડતી નથી.

બાદશાહી સાબુ-હિન્દુસ્થાનમાં હજારો દુકાનો પર છે.
બાદશાહી સાબુ-ચામડીના તમામ દરદો નાબુદ કરે છે.
બાદશાહી સાબુ-દર વખતે વાપરવાથી તુકશાન
થતુંજ નથી.

બાદશાહી સાબુ-ગુમ ભાગોના વાળ સહેલાઈથી
કાઢે છે.

બાદશાહી સાબુ-સ્વદેશી સાબુ છે અને વાપરનારા
ઓ સંપુર્ણ સંતોષ પામ્યા છે.
તેને માટે કલકત્તા તથા કર્ગમીના
પ્રદર્શનોમાં સોનાને ચાંદ મળ્યો છે.

બાદશાહી સાબુ-ત્રણ ગોટીના બાકસને રૂ. ૧) પો. ૦ ૦
બાકસ ચાર ના રૂ. ૪) પો. ૨૦ માફ.

આહકોને ચેતવણી-બાદશાહી સાબુની વધુ ખપતી જોઈ
કેટલાક દુગાએ ૨ દલકા વેપારી બાદશાહી સાબુ મળતો હોય છતાં
તેને બદલે પોતાની બનાવટનો બીજો દલકો માલ વધુ નફો મેળવવાને
મટે આહકોને ઉંચુ સમજાવી આપવાનો યત્ન કરે છે. અને સાબુના
બાકસમાં સરખા પાણું હોય છે કે જેથી અગવડ પા લોક તેવા
દુગાઓનો વેપારીથી ફસાયા છે માટે તેની બનાવટથી સાવચેત
રહેજો અમે ટ્રેડગાર્ડ તપાસી બાકસ ખરીદ કરવા બતાવણ
કરીએ છીએ.

સો. સી. મહાજન એન્ડ કું. ૦

શેખમેમણ સ્ટ્રીટ-મુંબઈ ૨

નાભ વર્ષાની ભેટ.

ચિત્રા અને માલિની.

(બે નાટકો.)

અનુવાદક અને પ્રકાશક:

ડૉ. નટવરલાલ ફકીરભાઈ શેઠ

એમ. બી. બી. એસ,

ગીરગામ બેંક સેંડ, મુંબઈ.

મુદ્રક:

હરિલાલ વટલભાસ અલ્પકર્ષી,

શ્રી હરિદર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ,

અમરગેટ, ચાંટ, કોટ, મુંબઈ.

માર્ચ ૧૯૨૭.

મુલ્ય બાર આના.

હિંદ અભારે ગુલામી દશામાં સળડે છે, છતાં એનાં સુપુત્રોએ એની પ્રાચિન કીર્તિ ટકાવી રાખી છે. એ સુપુત્રોમાં ત્રણ વ્યક્તિઓ સૌની મોખરે આવે છે. રાજકારણમાં આજે માત્ર હિંદમાંજ નહિ. પરંતુ પાશ્ચાત્ય દેશોમાંય ગાંધીજીનું નામ સર્વની જીભને ટેરવે રમી રહ્યું છે. યૂરપ અમેરિકાના પ્રસિદ્ધ શીક્ષકો અને રાજદારી પુરૂષો એના સિદ્ધાંતોની અને કાર્યોની મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરી રહ્યા છે. વિજ્ઞાનના પ્રદેશમાં ભલભલા પાશ્ચાત્ય વિજ્ઞાન શાસ્ત્રીઓના શિર નમાવી દિગ્વિજય સાધનાર સર જગદીશ ચન્દ્ર બોઝે માતું ગૃહપદ પુનઃ સ્થાપિત કર્યું છે. નોબેલ પારિતોષિક અને “એશિયાના રાજકવિ”નું ખિરદ પ્રાપ્ત કરનાર કવિવર રવિન્દ્રનાથ ટાગોર આજે જગતભરના સાહિત્યાકાશમાં રવિ સમા વિરાજે છે. એ રવિના અનેક આલ્હાદક રક્તિઓથી અભાર પહેલાં ગુજરાતી સાહિત્ય સમૃદ્ધ થઈ ચૂક્યું છે.

આ પુસ્તકમાં કવિવરના એ અણુમૂલમાં રતો ગુજરાતના સાહિત્ય વિભાંસી વાચક વર્ગને નજર થાય છે. એમાંનું એક “ચિત્રા” આવૃત્તી લગભગ એ વર્ષ પહેલાં “ગુણસુંદરી” માં પહેલીવાર પ્રકટ કરવાનું સદ્ભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થયું હતું. એ રસભર્યું નાટક પુસ્તકાકારે વાચક વર્ગને નજર કરવાની તક આ પુસ્તકના અનુવાદક મારા મિત્ર ડો. નટરલાલ શેઠે મને ફરીથી આપી છે તે હું હર્ષથી વધાવી લઉં છું.

“ચિત્રા” ની કથાનું મૂળ મહાભારતમાં છે. કવિવરે તેમાં મનગમતા ફેરફાર કરી, તેની ઉપર પોતાની કલ્પનાની સુંદર મમારત અણી છે. એક બ્રાહ્મણની ગાયો છોડાવવા માટે ગાંડીવધારી અર્જુનને દેવર્ષિ નારદે બાંધેલા નિયમ તોડવો પડ્યો અને એ નિયમ-ભંગ માટે તેને બાર વર્ષ વનવાસ સેવવો પડ્યો. એ વનવાસના બ્રમણ દરમિયાન ધનંજય કરતો કરતો મણિપુર આવે છે અને બાંના રાજાની સ્વરૂપવતી કુમારી ચિત્રાંગદાને જોઈ મોહ પામે છે. લગ્ન માટે માંગણી કરતાં રાજા પુત્રિકા ધર્મથી ધનંજયને ચિત્રાંગદાને હાથ સોંપે છે. અને બ્રહ્મવાદનનો જન્મ થતાં સુધી અર્જુન શ્વસુરમંદિરમાં રહે છે.

તાં આપણા અને કપનાને છૂટથી વિદ્યાર્થીને
 યાગ કરી આપવા કવિએ ફેરફાર કર્યા છે. સન્યાસી-વેશમાં અનુન
 મણિપુરના પ્રદેશમાં આવે છે, ત્યારે ચિત્રાંબદા ભાં રાજ્ય ચલાવતી
 હોય છે. પિતાએ પુત્ર તરીકે ઉછેરી તેને વિરોધિત શિક્ષણ આપેલું
 હોવાથી સ્ત્રીની સ્વાભાવિક મોહકતા ચિત્રાના શરીરમાં નથી. અનુનને
 જોઈ તે ગાંડી બને છે અને મદનદેવની આરાધના કરી એક વર્ષ
 માટે સૌંદર્ય મેળવે છે. પરિણામે ધનજય એ સુંદરતાની મૂર્તિ પ્રતિ
 આકર્ષાય છે; સન્યાસ ત્યાગી સંસારી બને છે. આ સર્વ પ્રસંગો
 કવિવરે પોતાની સ્વાભાવિક દક્ષતાથી આલેખ્યા છે.

“માલિની” પણ એક રાજકુમારી છે; કાશીરાજની પુત્રી છે.
 બૌદ્ધ શ્રમણો પાસે શિક્ષણ પામી ધર્મને કંઈક જીવંત સ્વરૂપમાં જીએ
 છે. રાજ્યના આદ્યજ્ઞો આથી બડકે છે અને કુંવરીને દેશવટો દેવાની
 માંગણી કરે છે. માતપિતાનું જીવન નથી ચાલતું એટલે કુંવરી જ તેજ
 ગૃહ ત્યાગી બહાર નીકળે છે. વિરોધી વર્ગ તેને જોતાંજ તેનાં સૌંદર્યથી
 આકર્ષાઈ તેને મહામાયાનો અવતાર માની પ્રશિષ્ઠાત કરે છે. વિરો-
 ધીઓના નેતા કેમાંકરને આ નથી રચતું. કાશીરાજનું નિકદન
 કાઢવાની પ્રતિજ્ઞા કરી બહારના પ્રદેશમાંથી સૈન્યની મદદ મેળવવા તે
 ચાલી નીકળે છે, અને જનસુસ તરીકે પોતાના મિત્ર સુપ્રિયને પાછળ
 મૂકી જાય છે. જનસુસી કરવા જતાં વિદ્વાન સુપ્રિય કુમારીનાં શરીર
 અને હૃદયના સૌંદર્યથી આકર્ષાઈ તેનો ઉપાસક બને છે; માલિનીના
 હૃદયમાં પણ તેને માટે પ્રેમ પ્રકટે છે. કેમાંકર કુમક લઈ આવે છે.
 પણ કાશીરાજ તેનો પરાભવ કરી તેને કેદ પકડે છે. કુમારી અને
 સુપ્રિય બન્ને કેમાંકરને ક્ષમા આપવા રાજને વિનવે છે. કેમાંકર તેનો
 બદલો જીતી જીતે વાળે છે; સુપ્રિયને મિત્રદોષી ગણી તેને મારી
 નાંખે છે. ઉદારચિત્ત રાજકુમારી તેમ જીતાં પોતાના પ્રિયજનનું જીવન
 કરનાર કેમાંકરને ક્ષમા કરવાની પિતાને પ્રાર્થના કરે છે. આ કરુણાન્ત
 નાટકમાં કવિવરે માનવ હૃદયના વિષવિધ ભાવ અત્યંત ખુબીથી
 આલેખ્યાં છે.

આ બંને નીટકોનો અનુવાદ હો. શ્રેષ્ઠ સુંદર અને સરળ ગુણ
 ભાષામાં કહેઈ છે. કવિવરની બાનીના સર્વ સ્પષ્ટતા એમના અનુવાદમાં
 ઉત્તરેલા વાચક વર્ગને જોઈ શકશે. એમાં માત્ર ભાષાનો અનુવાદ નહિ
 પણ કવિના પ્રત્યેક ભાવનો અનુવાદ કરવાનો સફળ પ્રયત્ન થયો છે.
 અને વિશ્વાસ છે કે અંગ્રેજી ભાષાથી અનહિત ગુજરાતનો રસિક
 વાચકવર્ગ આ પુસ્તકમાંથી જોઈ જાવિખ્યાત કવિવરની મોહક અને
 આલ્હાદક બાનીનો સંપૂર્ણ રસાસ્વાદ મેળવી શકશે.

મુંબઈ.

તા. ૨૮-૨-૨૭

}

જયકૃષ્ણ નાગરદાસ વર્મા.

પરિચય.

—૧૦—

દરદીઓની દવાના પ્રીરકોષ્ઠન લખી લખીને તથા કરીરના એકે એક ભાગનું પ્રથક્કરણ કરીને ડોક્ટરો બિચારા તદ્દન રસહીન અને સ્થૂંક થઈ જતા હશે એવો એકવાર મારો ખ્યાલ હતો; પણ ડોક્ટર શેઠને હું પહેલ વહેલો મળ્યો ત્યારેજ મારો એ જામ હતો. એવી મારી ખાત્રી થઈ ગઈ. દરદી તરિકે હું ડોક્ટર શેઠ પાસે ગયો હતો; પણ પ્રથમ પરિચયે મારી છાતીપર રટેયોરોષ મુકીને આજ્ઞા મારા પરમ મિત્ર અને તપાસના હતા તે સમયે થયેલી થોડીક વાતચીતથીજ અને માલુમ પડી ગયું કે ડા. શેઠ સાહિત્ય રસિક છે એટલુંજ નહિ પણ પોતે સુદર ભાવનામય કવિય છે.

પરિચય વખતે હું છકક થઈ ગયો. ડોક્ટર શેઠે નાનાં નાનાં સુંદર કાવ્યો રચ્યાં હતાં તે વાંચતાં હું મુગ્ધ થઈ ગયે. તે પછી “ચિત્રા” અને “માલિની” રસથી છલકાતાં બાષાંતરની હસ્તલિખિત પ્રતો મેં જોઈ. મેં તરતજ તે પ્રગટ કરવાની ડોક્ટરને સલાહ આપી અને આજે પુસ્તક રૂપે આ સુંદર નાટકો ગુજરાતને ચરણે ધરાય છે તે જોઈને મને સ્વાભાવિક આનંદ થાય છે.

“ચિત્રા”નું બાષાંતર અગાઉ રા. મહાદેવ દેશાધરે કર્યું હતું અને તે એટલું સુંદર અને મોહક છે કે આ બાષાંતર પ્રગટ કરતા મારા મિત્ર ડા. શેઠ પોતે પણ અચકાતા હતા. પણ મારો મત એવો નથી. રા. મહાદેવ બાઈએ કામળ સંસ્કૃતમય બાષામાં રવીઆયુના ભાવ ઝીલવાનો સફળ પ્રયત્ન કર્યો છે ત્યારે ડા. શેઠે ઉર્દૂની જહજહત જમાવી છે. રવીઆયુએ “ચિત્રા” અને “માલિની” ઉભય નાટકમાં માનવહૃદયના સુક્ષ્મતમ ભાવો પ્રદર્શિત કરવામાં જે અન્ય કોશલ્ય દાખવ્યું છે તે ગુજરાતીમાં ઉતારવાનું કામ ખાવાના ખેલ જેવું નથી. ડા. શેઠની બાષામાંથી રા. નરસિંહરાવ દીવેડીઆ જેવા બાષા-શાસ્ત્રીઓ અને વૈયાકરણીઓ અનેક જુલો શોધી શકશે; પણ ભાવ અને સ્પષ્ટતાની મોહક સુટણીની નજરે જોતાં કાંઈને આ બાષાંતર નિરસ લાગે એવો ભેશમાત્ર ભય મને નથી. ચિત્રા અને અર્જુનના

શ્રીમદ્રી સંવાદમાં પ્રસંગોપાત રસીલા મીઠા ઉદ્ધૃત સખદે મુકાને
 "ચિત્રા" ને તદ્દન નવાજ સ્વરૂપમાં રજૂ કરી છે અને તેમના એ
 વિભવો પ્રથમ માટે તેમને ધન્યવાદ થતે છે.

"માલિની" માં કવિ ટાંગેરે પ્રેમ અને કરુણાની શરાશાહ આણી
 છે. તે સાથેજ ધર્મની સંકુચિતતાને વધોડી કાઢી એશીઆના એ
 કવિ પયમબરે વિશ્વમધુ ભાવનાનો ઉત્તમ આદર્શ સફલતાથી સિધ્ધ
 કર્યો છે. રૂઢી ઘેલા બ્રાહ્મણોની કૂરતા ધર્મને નામે ફેટલી પાત્ર હદે
 પહોંચે છે અને માલિનિનો દેવી આત્મા ક્ષમા આપવામાં ફેટલો લઢાર
 થઈ શકે છે તે આ નાટક વાંચવથી જણાશે. આ બંને નાટકો
 વાંચતાં ધડીબર આ દુનિયાનું સ્વાર્થ વાતાવરણ જૂલી જવાય છે
 અને આપણો આત્મા દેવી સંગીતથી મુગ્ધ હોઈ છે.

ચિત્રા અને માલિનિની પ્રશંસા કરવા એકું તો પાનાનાં પાનાં
 બરાબ. પણ તેમ ન કરતાં હું વાંચનારને ડો. શેઠના એ રસીલાં
 નાટકો વાંચીને જાતેજ એ દેવી નાટકોનો અણુમોલ લ્હાવો લેવાની
 વિનંતી કરું છું.

અંતમાં ડો. શેઠ પોતાના પ્રવૃત્તિમય જીવનમાંથી વારંવાર નવરાશ
 મેળવી આવી સુંદર સાહિત્ય કૃતિઓ ગુજરાતને ચરણે ધર્યાં કરે
 એવી આશા રાખી મારે ભવારો પૂરો કરું છું.

મધુકર.

સાહિત્યની દુનિઆમાં ખળભળાટ.

બાવલા મુમતાજ કેસને બૂલાવી દે

સાડી બાવીશ લાખના ચેકની કહાણીને પાણી પાત

એવી

બેગમ કે બલા?

લેખક:

રા. મધુકર.

એક ગરીબ નારંગીવાળીના નસીબના ચમકારા, દેશી રાજ્યોના
ભયંકર ઘોટાળા, એનાર્કસ્ટોની ટાળી, નર્તકી નઝીરની બદમાશી
વિગેરે રસીક કીસ્સાઓ વાંચતાં તમારાં રોમાંચ ખડા થઇ જશે.

પાંચ પાંચ ચિત્રો-એન્ટીક કાગળ-સુંદર છપાઇ અને
પાકું પુઠું—છતાં કિં. રૂ. ૨-૮ (૨. ખ. જુડ.)

વિલાસ ઓફીસ,

૧૮૨, બજારગેટ, અમીર, કોટ, મુંબઈ.

જામનની મહાન કવલકથા

લંડન રાજ-રહસ્ય

અથવા

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

રેનોલ્ડસની આ જગમગાદુર વારતાનું નામ કોણે સાંભળ્યું નથી ? જામનની એકેએક ભાષામાં તેના તરજુમા થયા છે. ગુજરાતી ભાષામાં અમેજ તે પ્રગટ કરવાનું સાહસ કયું છે અને ઝપાટાબંધ છ છ ભાગો બહાર પાડી નાખ્યા છે. એકવાર વાંચવાનું શરૂ કરશો તો ખાવા પીવાનું ભૂલી જશો. તમને ખાતરી ન થાય તો આ વારતા વિષે કોઈને પશ્ચ પૂછી જોજો. જેણે જેણે વાંચી છે તે બધાને લંડન રહસ્ય વિના આશ્ચર્ય નથી.

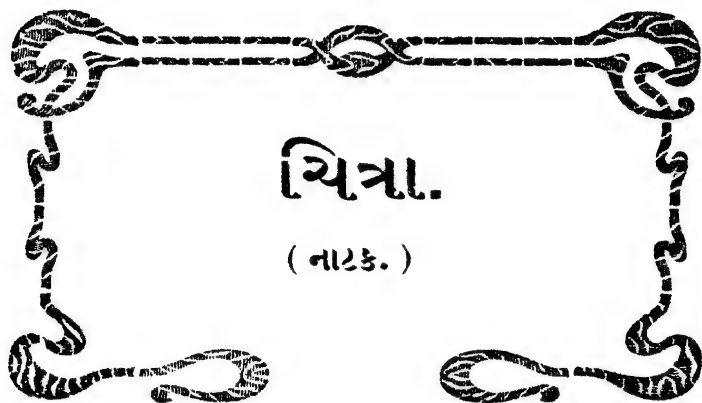
છ સચિત્ર ભાગો તૈયાર છે.

ખાકીના આટે પૂછપરછ કર્યા કરજો.

ફરેક ભાગની કિ. ૧૪ આના. (પોસ્ટેજ બદલ.)

વિલાસ ઓફીસ,

૧૮૩, બ્રામરગેટ સ્ટ્રીટ, કોલ, મુંબઈ.

चित्रा.

(नाटक.)

पात्रो.

चित्रा : भखिपुरनी राजकुमारी.

भहन : कामदेव.

अर्जुन : पांडुपुत्र.

वसंत : ऋतुराज.

મૂળ કથા.

મહાભારતમાંથી મુળ વસ્તુનો આધાર લઈ કવિવરે તેની ઉપર કલ્પનાની ધમારત ચણી છે. એ ધમારત ચણતાં તેમણે મુળ વસ્તુમાં કેટલોક ફેરફાર કર્યો છે. વાચકને સરખામણી માટે ઉપયોગી થઈ પડે તેટલા માટે મહાભારતમાંથી મુળ કથાનો સાર અત્રે આપીએ છીએ.

પાંચે પાંડવ અંધુઓ દ્રૌપદીને પરણ્યા પછી જીને કારણ તેમની વચ્ચે ટંટા ન જાગે એવા શુભ હેતુથી મહર્ષિ નારદની સૂચનાથી તેમણે એક નિયમ બાંધ્યો હતો કે “આપણા બધામાંથી જે બાઈ પોતાના બીજા બાઈને દ્રૌપદી સાથે (એકાંતમાં) એકલો દેખે તે બાર વર્ષ સુધી બ્રહ્મચર્ય વ્રત પાળે અને વનમાં જઈને વાસ કરે.” તે પછી કેટલેક દિવસે એક બ્રાહ્મણ ક્રિયાદ કરતો આવ્યો કે કેટલાક ચોરો તેની ગાયો ચોરી ગયા છે તે છોડાવી આપવી. અર્જુન આ ક્રિયાદ સાંભળી તેની વહેરે જવાને તૈયાર થયો. જે ઝોરડામાં આક્રમી મુક્યા હતા, ત્યાં તે લેવા ગયો ત્યારે યુધિષ્ઠર અને દ્રૌપદી એકાંતમાં હતાં. બાંધેલા નિયમનો આ પ્રમાણે ભંગ કર્યો તે માટે અર્જુનને બાર વર્ષ વનવાસ સેવવો પડ્યો.

એ વનવાસમાં યાત્રા કરતો અર્જુન કેટલેક સમયે મણિપુર (આસામ)માં આવી પહોંચ્યો. ‘ત્યાં જે જે પવિત્ર તીર્થો અને પવિત્ર દેવસ્થાનો હતાં, તે સઘળાં તેણે જોયાં. પછી મહાબાહુ અર્જુન મણિપુરના ધર્મરાજ રાજા ચિત્રવાહનને મળવા ગયો. તે રાજાને ચિત્રાંગદા નામે એક ધણી રૂપવાન કન્યા હતી. આ કન્યા અનાયાસે પુર (નગર)માં ફરવા નીકળી હતી, તે અર્જુનની દૃષ્ટિએ પડી. તે સુંદર આરોહવાળા કન્યાને જોઈ અર્જુન તેની ઉપર મોહી પડ્યો. તેથી તેણે રાજા પાસે જઈ પોતાના આવવાનું પ્રયોજન કર્યું કે, હે, રાજા! મને ક્ષત્રિય મહાત્માને તમારી કન્યા પરણાવો.

“તે સાંભળીને રાજા બોલ્યો કે, તું કોનો પુત્ર છે ? અને તારું નામ શું છે ?” એટલે અર્જુન બોલ્યો કે, હું કુન્તાનો અને પાંડુનો

પુત્ર થાઉં છું અને મારું નામ ધનંજય છે. આ સાંભળીને રાજા તેને સમજાવવા પૂર્વકે આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યો કે, આ વંશમાં પુર્વે પ્રભંજન નામે રાજા થયા હતા. તેમને કાંઈ સંતાન હતું નહીં, તેથી તેમણે સંતાન માટે મહાતપ કર્યું અને ઉમાના પતિ પિનાક-પાણી શંકરને પ્રસન્ન કર્યા તે ઉપરથી હે અર્જુન ! શંકરે પ્રસન્ન થઈ તેમને વરદાન આપ્યું કે, તારા કુળમાં એકજ પ્રસુતિ ઉત્તરોત્તર થશે. શંકરના આવા વરદાનથી મારા કુળમાં સદા પ્રત્યેક રાજાને એકેકું સંતાન થયે જાય છે. મારી પહેલાંના જે રાજાઓ હતા, તેમને એકેકા પુત્ર થતો હતો, પરંતુ મારે તો એક પુત્રીજ થઈ છે, અને તેનાથીજ મારો વંશ આગલ ચાલવાનો છે. હે પુરુષોમાં શ્રેષ્ઠ ! એ પુત્રી છે તો પણ હું તો એને મારા એકના એક પુત્ર જેવી ગણું છું. હે પુરુષોમાં શ્રેષ્ઠ ! એ કન્યાને જો મારી પુત્રિકા કરીને માનેલી છે. માટે હે ભારત ! તારાથી એને વિષે જે પુત્ર ઉત્પન્ન થાય તે પુત્રને હું દત્તક રાખીશ અને એનાથી મારો વંશ આગળ ચાલશે. હે પાંડવ ! જો આ મૂલ્ય કમ્પુત્ર હોય તો તું સુએથી એ ઠરાવ પ્રમાણે આ કન્યાની સાથે લગ્ન કર. અર્જુનને “તથાસ્તુ” એમ કહીને એ વાત કમ્પુત્ર રાખી અને પેલી રાજકન્યા સાથે લગ્ન કર્યું. તે પછી કુન્તાને પુત્ર પોતાના સસરાને ઘેર ત્રણ વર્ષ સુધી રહ્યો. અને જ્યારે ચિત્રાંગદાને પુત્ર (બ્રહ્મવાહન) થયો ત્યારે અર્જુન સુંદર અંગવાળી ચિત્રાંગદાને બેઠીને તથા રાજાની આજ્ઞા લઈને ત્યાંથી પ્રવાસ કરવાને માટે આગલ ચાલ્યો.” (શુભ્રા ગુજરાતી પ્રેસનું મહાભારત, ભા. ૧ લો પૃષ્ઠા : ૨૯૮-૩૦૨.)

કવિવરે પોતાના નાટકમાં ચિત્રવાહનની હયાતી સ્વીકારી નથી. અર્જુન મણિપુરના પ્રદેશમાં આવે છે ત્યારે ત્યાંનું રાજ્ય ચિત્રા ચલાવે છે. અર્જુન ચિત્રા પર મોહી પડે તે પહેલાં ચિત્રા અર્જુન પર મોહી પડે છે અને તેને પતિ તરીકે પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયત્નો કરે છે.

પ્રવેશ પહેલો.

પાત્રો : ચિત્રા, મદન અને વસન્ત.

ચિત્રા : આપ કોણ પંચશરધારી કામદેવ છો ?

મદન : હા, એજ હું. બાળા ! પ્રભુના હૃદયમાં પ્રથમ મારો જન્મ થયો હતો સ્ત્રી પુરુષોને સુખ દુઃખના બંધનોમાં જકડનાર હું જ છું.

ચિત્રા : જાણું છું, દેવ ! હું એ દર્દને અને એ દર્દના બંધનોને (વસન્ત તરફ ફરીને) અને આપ કોણ ?

વસન્ત : હું મદનનો મિત્ર વસન્ત-કાનુએનો રાજા ! મૃત્યુ અને ધડપણ જગતને ધસી ન નાંખે તે માટે તેમની પાછળ પડી તેમના પર હું હુમલો કરું છું. હું અનંત જીવાની છું.

ચિત્રા : વંદન હો આપને મારાં, વસન્તદેવ !

મદન : પણ સુંદરી તેં કયું કહ્યું વ્રત લીધું છે. તારી તાજી ખીલેલી જીવાનીને આમ તપ અને સંતાપથી શા માટે કરમાવે છે ? પ્રેમની પૂજા માટે આવો ભોગ ન ધટે ! તું કોણ છે ? તારે શું જોઈએ છે ?

ચિત્રા : હું મણિપુરની રાજકુમારી ચિત્રા ! ભગવાન શિવે મારા દાદાને વરદાન આપ્યું હતું કે અમારા વંશમાં પુત્રોજ અવતરશે. પરંતુ, હું સ્ત્રી હોવા છતાં મારો સ્વભાવ એવો દુર્જય હતો કે, એ દેવ-વરદાન મારી માતાના ગર્ભમાં રહેલ ચેતનને ન ખદકો શક્યું !

મદન : એ વાત હું જાણું છું, તેથીજ તો તારા પિતા તને પુત્ર તરીકે ઉછેરે છે અને તેમણે તને યુદ્ધલા અને રાજધર્મનું શિક્ષણ આપ્યું છે.

ચિત્રા : હા ! તેથીજ મેં પુરુષવેશ પહેર્યો છે અને અંતઃપુરનું એકાંત છોડ્યું છે. પુરુષોનું હૃદય જીતે એવા સ્ત્રી ચરિત્ર મને નથી આવડતાં. મારાં હાથ ધતુષ્ય વાળવાની શક્તિ ધરાવે છે, પરંતુ નયન નચાવવાની-મદનદેવનાં

સત્તો વાપરવાની કલા હું નથી શીખી !

મદન : સુદરી ! એ શીખવવાની જરૂર નથી પડતી. આંખો વણુ શીખ્યે પોતાનું કામ કર્યે જાય છે, અને જેના હૃદયમાં એનો ધા વાગ્યો છે તે તે સારી પેઠે જાણુ છે !

ચિત્રા : દેવ ! એક દિવસ હું પૂણી નદીના કિનારાપરનાં જમલમાં શિકારની શોધમાં રૂઝળતી હતી. મારા ઘોડાને એક ઝાડના થડ સાથે બાંધી એક હરણુની પાછળ હું ગભીર ઝાડીમાં દાખલ થયું. માર્ગ સાંકડો અને ઝાડની ડાળીઓથી છવાયેલો હતો. ઝાડીમાં કસારીઓના અવાજનો પડધો પડી રહ્યો હતો. અચાનક સુકાં પાંદડાનું બિજાનું ફરી મારે જવાના માર્ગમાં સુતેલો એક પુરૂષ મારી નજરે પડ્યો. મેં તેને રોક્યો એક બાજુ ખસી જવાનું કહ્યું : પણ તેણે તે ગણકાર્યું નહિ. મેં તિરસ્કારથી મારા ધનુષ્યની અણી તેને ઘોંચી. રાખના ઢગલામાંથી અચાનક અગ્નિની જવાલા બલુકે તેમ તે સીધા, પ્રચંડ અવયવવાળો મરદ કુદ્યો. મારા છોકરવાદ દેખાવની જાણે મસ્કરી કરતો હોયની એવું આશ્ચર્ય રિમત તેનાં મોઢાં ઉપર ફરકતું. તે સમયે જાંઘીમાં પહેલીવાર મને બાન થયું કે હું એક 'સ્ત્રી' છું અને મારી સામે એક 'પુરૂષ' ઉભો છે !

મદન : સ્ત્રી અને પુરૂષને પોત પોતાની જાતિનું બાન એવી મર્મળ ધડીએજ હું કરાવું છું. વાઈ, પછી શું થયું ?

ચિત્રા : ભય અને આશ્ચર્યથી મેં તેને પૂછ્યું : “તમે કાણ છો ?” તેણે જવાબ દીધો, “મહાન કુરુક્ષેત્રના વંશજ અર્જુન !” ઉત્તર સાંભળી હું તો પથ્થરની પુતળી માફક સ્તબ્ધ થઈ ગયું. તેમને નમન કરવાનું પણ ભૂલી ગયું. મને એમ થયું, ‘શું આજ ખરેખર અર્જુન દેવ ! મારી સ્વપ્નસૃષ્ટિની મહાન મૂર્તિ શું એજ ?’ ધણી સમય પહેલાં મેં સાંભળ્યું હતું કે તેમણે બાર વર્ષ સુધી પ્રલયર્થ પાળવાનું વ્રત લીધું છે. પુરૂષ વેદમાં એમની સાથે દ્વંદ્વયુદ્ધમાં ઉતરવાને અને મારી શસ્ત્રકલાની સાબિતિ આપવાને મારી ઉમતી મહત્વાકાંક્ષાએ મને ધણીય વાર ઉશ્કેરી હતી. અદ્વિસોસ દિવે નાદાન !

તારી બધી શેખી ક્યાં ચાલી ગઇ ? દેવ ! મને એમજ લાગ્યું કે મારી જીવાની, મારી સર્વ અભિલાષાઓના બદલામાં હું તેમના ચરણની રજ થઇ શકું તો પણ મારું પરમ સદ્ભાગ્ય ! શી ખબર હું તે વખતે શા વિચાર વમળમાં ફાળી ગઇ હતી ! અચાનક મેં તેમને ઝાડીમાં અદૃશ્ય થતા જોયા. કેવી મુર્ખા ? ન તો મેં તેમનો સત્કાર કર્યો કે ન તેમની સાથે એક બોલ બોલવાનો દ્વાવો લીધો. મેં તેમની ક્ષમાએ ન માંગી. મારી અવગણના કરીને એ ચાલ્યા ગયા તોય હું ગમાર જેવી ઉભીજ રહી ! બીજો દિવસેજ મેં મારો પુરૂષવેશ કાઢી નાંખ્યો. મેં કિરમજી રંગનો સુંદર રેશમી સાળુ પહેર્યો. હાથમાં બાંગડીઓ, પગમાં ઝાંઝર અને કંઠે કંઠોરો ધારણ કર્યાં. એ અપરિચિત પોશાકથી મને શરમ થવા લાગી. હું ઘુમતજ ખંડાર નીકળી અને જંગલમાં આવેલા શિવમંદિરમાં મેં અજી નદેવને શોધી કાઢ્યા.

મદન : પૂરેપૂરી વાત કહી જા, બાળા ! હું હૃદયમન્ય ઉર્મીઓનો ભેદ જાણું છું.

ચિત્રા : મેં તેમને શું કહ્યું અને શા જવાબ મળ્યા તેની મને બહુ ઝાંખી સ્મૃતિ રહી છે. પણ એ બધું મને ન પૂછશો, દેવ ! આભમાંથી વીજળી પડે તેમ અતિ લજ્જાથી હું છવાઇ ગઇ, પણ મારા સખ્ત પુરૂષોચિત સ્વભાવને લીધે મારા હૃદયના ચૂરેચૂર ન થયા. હું ઘેર પાછી જવા નીકળી ત્યારે એમના છેલ્લા શખ્દો મારા કાનમાં કાંટાની જેમ ખુચતા હતા : “ મેં બ્રહ્મચર્ય પાળવાનું વ્રત લીધું છે; હું તારો પતિ થવાને લાયક નથી.” રે ! પુરૂષની પ્રતિજ્ઞા ! તમે જાણો છો કામદેવ ! કેટલાયે ઋષી-મુનીઓએ જીવ-ગીમરનાં તપનાં ફળ રમણીને ચરણે ધરી દીધાં છે ! રોષમાં ને રોષમાં મેં મારા ધનુષ્યના ટુકડા કરી નાંખ્યા; મારા બાણ સળગાવી મુક્યાં; ધનુષ્યની પશુછ મઢાવી સખ્ત થયલા મારા હાથ તરફ મને તિરસ્કાર આવ્યો. ઝો પ્રણયદેવ ! તમે મારી પુરૂષોચિત શક્તિનું મિથ્યાભિમાન ધુળમાં મેળવ્યું. મારી બધી પુરૂષોચિત તાલીમ તમે ચરણે હેઠળ ચગદી નાંખી. હવે મને તમારા પ્રેમપાઠ ભણાવો

દેવ ! અબજાની શક્તિ અને નિઃશસ્ત્ર હાથના હથિમાર મને બતાવો, પ્રભુ !

મહનઃ હું તને સહાય કરીશ, બાળા ! વિશ્વવિજેતા અર્જુનને બળવાખોર તરીકેની સગ્ન ખમવા હું તારી સમક્ષ કેદી તરીકે રજુ કરીશ.

ચિત્રાઃ દેવ ! જે સમય હોત તો તેમનું હૃદય હું ધીમેધીમે જીતી લેત; દેવોની સહાય ન માંગત. તેમના મિત્ર તરીકે હું તેમની સાથે રહેત, સારથિ બની તેમના રથના મરત ઘોડાઓ હાંકત, શિકારની મઝામાં તેમની સાથી બનત, રાત્રે તેમના તખ્તના ફરવાખ પર ચોક્કી કરત, અને નિર્જાનનું રક્ષણ કરવાની અને અમરોચિત ન્યાય આપવાની તેમની મહાન ક્ષત્રિયોચિત ફરજોમાં તેમને સહાય કરત. એક દિવસ એવો જરૂર આવત જ્યારે તે મારા તરફ જોઇ, આશ્ચર્ય પામતઃ “આ યુવાન કોણ છે ? મારા પૂર્વ-જન્મનો કોઇ સેવક મારાં સત્કૃત્યોની જેમ મારી પાછળ તો નહિ આવ્યો હોય ?” દેવ ! નિરાશાને એકાંતમાં શાન્તિથી પોષે, રાત્રે આંસુઓ પાડે, જન્મથીજ વિધવા થઇ હોય તેમ ઉપરથી હજારો મોહું રાખી દિલના દર્દને છુપાવી રાખે, એવી સ્ત્રી હું નથી. મારું આશાકુસુમ ખીલી ફાલીને ફળરૂપ ન થાય તે પહેલાં ખરીને ધૂળમાં નહિ રગદોળાય. પણ એવી રીતે પોતાની જાતની સાચી પિછાન કરાવતાં અને સન્માન મેળવતાં જીવગી વીતી જાય. વિશ્વવિજેતા મહનદેવ ! તેછીજ હું તમારે શરણે આવી છું. ઋતુરાજ વસ્ત્રતદેવ ! મારા યુવાન શરીરપરથી આ પ્રાથમિક અન્માય દૂર કરો. આ અનાકર્ષક સાદાઇ લઇ લ્યો. એક દિવસ-ફક્ત એકજ દિવસ માટે, મારા હૃદયમાં એકાએક વિકાસ પામેલા રનેહાંકર જેવી સુંદરતા, ઉંચા પ્રકારની ખુબસુરતી મને આપો. એકજ દિવસ માટે મને સર્વાંગ, સંપૂર્ણ સુંદર બનાવો. તે પછી હું નીવેડી લઇશ.

મહનઃ તથાસ્તુ, બાળા !

વસન્તઃ માત્ર એક દિવસ નહિ, બાળા ! પણ એક આખા વર્ષ સુધી વસન્તઋતુની નવી ખીલેલી કળીઓ જેવી મોહકતા તારા અંગ પ્રત્યંગમાં લપાઇ રહેશે.

ચિત્રા અને માલિની.

“એ તિરસ્કારથી મારા ધનુષ્યનો અણી તેમ ઘાંચી” (પાનું ૬).

પ્રવેશ બીજો.

પાત્રો: અણ્ણ ન પાછળથી ચિત્રા.

સ્થળ: શિવમંદિર.

અણ્ણ ન (સ્વગત): સરોવર પાસે મેં જે જોયું તે સ્વપ્ન હતું કે સત્ય ? સંધ્યાની શીળા છાયામાં ધાસની લીલીછમ બિજાત પર બેઠો બેઠો હું જાતકાળને વિચાર કરતો હતો ત્યાં સૌંદર્ય ની એક મનોરમ સુતિ ગીચ ઝાડીમાંથી નીકળી આવી સરોવર કિનારે એક શ્વેત શીલાપર ઉભી રહી ! તેની સુંદર પાનીના બાર હેઠલ પૃથ્વીનું હૃદય આનંદના ધખકારા ઝીલી રહ્યું હશે, એમ મને લાગ્યું. ઉપાની સોનેરી રેખાઓ પૂર્વાકાશમાં દિમથી ઢાંકાયેલા શિખરો પર જેમ પ્રભાતના સૂર્ય પ્રકાશમાં ગળી જાય છે તેમ એનાં શરીર પરનાં આછાં વચ્ચો હર્ષોન્માદથી હવામાં ગળી જશે, એમ મેં ધાયું. ચળકતા અરીસા જેવા સરોવરના જળ ઉપર તે વાંકી વળીને ઉભી રહી અને તેમાં પોતાનું પ્રતિબિમ્બ જોયું. તે એકાએક ચમકી અને શાંત ઉભી રહી; પછી સહેજ હસીને બેઠકાર ઢાંચે ડાબા હાથે તેણે અંબોડો છોડી પોતાના ધરણી સુધી પહોંચતા લાંબા વાળને ચરણે ચુમતા કર્યા. પછી પોતાને સુંદર સ્તનપ્રદેશ તેણે ખુલ્લો કર્યો અને મૃદુ સ્પર્શથી આનંદ આપે એવા પોતાના મોઢક, સુડોળ હાથ તરફ ધડીબર બેઠા રહી. ફરી જળમાં નીચી નજર કરી તેણે પોતાની ખીલતી જીવાનીની મોઢક છાયા બેઠા, આનંદથી આશ્ચર્ય પામતી ઉભી રહી. એત કમલિની પ્રાતઃકાળે પાંખડીઓ ખુલતાં નીચી નમી ને સરોવરના જળમાં જે પોતાની મોઢક છાયા જુએ તો આખો દિવસ આમજ આશ્ચર્ય પામતી રહે ! પણ એક પલમાં એના વડન પરનું સ્મિત હડી ગયું ને એના નયનોમાં શોકની છાયા આવી. છૂટા વાળ તેણે બાંધી લીધા, છાતી ઢાંકી દીધી, અને નિઃશ્વાસ નાખતી, સુંદર સંધ્યા રાત્રિના અંધકારમાં ગળી જાય તેમ, ચાલી ગઈ. વીજળીના ચમકારાની જેમ એક ધન્ય પલ મારા જીવનમાં આવી અને હટી ગઈ...પણ પહેલું આરણ્ય કાણ ખોલે છે ?

(ચિત્રા બી વેશે શિવમંદિરમાંથી આવે છે). હેં ! જે તો

એજ લક્ષના ! શાંત થા, હૃદય ! શાંત થા. (મીઠથી) સુંદરી ! આવો; ભય ન પામશો, હું ક્ષત્રિય છું !

ચિત્રા : મહાશય ! આપ મારા મહેમાન થયા છો. હું આ મંદિરમાં વસું છું. તમારી મહેમાનગીરી શી રીતે કરવી, તે હું મમજી શકતી નથી.

અર્જુન : સુંદરી ! તમારું દર્શનજ ઉંચામાં ઉંચી મહેમાનગીરી છે. જો ખોટું ન લાગે તો એક સવાલ પુછવાની ઇચ્છા છે.

ચિત્રા : ખુશીથી પુછો !

અર્જુન : એવું તે ક્યું વ્રત તમે લીધું છે કે આ એકાંત મંદિરમાં પુરાઇ રહી આખી માનવજાતિને આટલા બધા સૌંદર્યના દર્શનથી વંચિત રાખે છે !

ચિત્રા : મારો એક ગુપ્ત મનોરથ છે, જેની સિદ્ધિ માટે હું ભગવાન શિવની નિત્ય પુજા કરું છું.

અર્જુન : અફસોસ ! આખું જગત્ જેને ઇચ્છે એવાં તમને તે વળી શી ઇચ્છા હોઇ શકે ! પુર્વના પરવત શિખરોમાં જ્યાં સૂર્યનો ઉદય થાય છે ત્યાંથી તે સૂર્યાસ્તને સત્કારતા પ્રદેશો સુધી મેં પ્રવાસ કર્યો છે. જગતની અત્યંત સુલ્લવાન, સુંદર અને મહાન વસ્તુઓ મેં જોઇ છે. તમે જ્ઞાની યા ક્ષાની શોધમાં છો તે કહો તો મારું જ્ઞાન તમારી સેવા માટે તૈયાર છે.

ચિત્રા : હું જેને શોધું છું તેને સર્વ ઓળખે છે !

અર્જુન : એમ ? જેની કીર્તિએ તમારા હૃદયને જીતી લીધું છે એવો ભાગ્યશાલી પુરુષ કોણ છે ?

ચિત્રા : વીરોમાં એજ, ઉંચામાં ઉંચા રાજવંશનો એ નખીરો છે !

અર્જુન : સુંદરી ! જુદી કીર્તિની વેદી પર તમારા આ સૌંદર્ય બંડારને હોમી ન દેશો. સૂર્યોદય મહેલાના ઉપાના ધુમ્મસની જેમ જુદી કીર્તિને એક જભેથી બીજી જભે પ્રસરતાં વાર નથી ભાગતી. મને કહો, એ હૃદય રાજવંશનો વીરએજ કોણ છે ?

ચિત્રા : તપસ્વી ! બીજાઓની કીર્તિની તમે ઇર્ષ્યા કરો છો !

આંખી દુનિયામાં કુરુકુલ સર્વથી વિખ્યાત છે, એ શું નથી ખાણુંતા ?

અર્જુનઃ કુરુકુલ !

ચિત્રાઃ હા. અને એ કુલના સુવિખ્યાત વીરનું નામ તમે નથી સાંભળ્યું ?

અર્જુનઃ તમારા મધુર મુખેજ તે સાંભળવાની ઇચ્છા છે !

ચિત્રાઃ તો સાંભળો. તેમનું નામ વિશ્વવિજેતા અર્જુનદેવ !
લાખોને મોઢે વસતા એ અમર નામને મેં મારા હૃદયમાં ધ્રુવાવી
રાખ્યું છે. તમે આકુલવ્યાકુલ કેમ થાઓ છો, તપસ્વી ! શું એ
નામનો મહિમા ખોટો છે ? એમ હોય તો જલદી મારો જમ દૂર
કરો. મારા હૃદયસંપુટને તોડી એ ખોટા રતનને ફેંકી દેતાં હું વાર
નહિ લગાડું !

અર્જુનઃ સુઠરી ! એનું નામ અને કીર્તિ, એની વીરતા અને
સત્તા, સત્ય હોવા અસત્ય, પણુ દયા લાવી એને તમારા હૃદયમાંથી
દૂર ન કરશો—એ પોતેજ આ પળે તમારે ચરણે વંદન કરે છે !

ચિત્રાઃ તમે ! શું તમેજ અર્જુન દેવ ?

અર્જુનઃ હા. હું જ એ, તમારે આંગણે આવેલો પ્રેમભુખ્યો
મહેમાન !

ચિત્રાઃ ત્યારે અર્જુનદેવે આર વર્ષ સુધી બ્રહ્મચર્ય પાલવાનું
વ્રત લીધું છે, એ વાત શું સાચી નથી ?

અર્જુનઃ એ વાત સાચી. પરંતુ ચંદ્ર જેમ રાત્રિનું અંધકાર
નું વ્રત તોડાવે છે તેમ તમે મારા વ્રતને ભંગ કર્યો છે.

ચિત્રાઃ અરે ! શરમ છે તમને ! મારામાં એવું તે તમે શું
જોયું કે તમારા આત્માને તમે ખેવફા ખનો છો ! આ કાળી આં-
ખોમાં, આ કમલદાંડી જેવા મ્મેત હાથોમાં તમને એવું શું જણાય
છે કે તેને ખાતર તમારા વ્રતનું બલિદાન આપવા તૈયાર થયા છો ?
ખરેખર ! એ પ્રેમ નથી; સ્ત્રીને ચરણે પુરૂષ જે ઉત્તમોત્તમ બેઠ
ધરી શકે, તે એ નથી ! અહસોત્સ, કે શરીરનો ઉપરનો આ નાજુક
દેખાવ આત્માના અમર તેજને ઝાંખું કરી દે છે. હા ! હવે મારી
ખાત્રી થાય છે, અર્જુનદેવ ! કે તમારી વીરતાની સઘળી કીર્તિ

માયા જુડી છે.

અર્જુન: રે ! મનેય આજે લાગે છે કે કીર્તિ, વીરતાની મગરૂરી કેટલી પોકળ છે ! એ બધું સ્વપ્નવતજ જણાય છે. ફક્ત તું જ સંપૂર્ણ ભાસે છે, સુંદરી ! તું જગતનો ખજનો, મરીખીનો અંત છે; સર્વ મહા પ્રયાસોનું ધ્યેય તું જ છે: તું જ એક સાચી ' સ્ત્રી ' છે. બીજી સ્ત્રીઓ હશે, પણ તેમને પિછાનતાં વાર લાગે છે: જ્યારે તને એક પલ માત્ર જોવાથી અક્ષત સંપૂર્ણતાની હમેશા માટે ઝાંખી થાય છે !

ચિત્રા: અફસોસ ! અર્જુનદેવ ! એ સંપૂર્ણતા મારો નથી. એતો દેવોની માયા છે. જાઓ, જાઓ, મારા હૃદયદેવ ! ચાલ્યા જાઓ અસત્યની કન્ઠા ન કરો; ઝાંઝવા જેવી માયા પર તમારું મહાન હૃદય ન્યોછાવર ન કરો ! જાઓ !

પ્રવેશ ત્રીજો.

પાત્રો: ચિત્રા, પાછળથી મદન અને વસન્ત.

ચિત્રા: ના, ના! તદન અશ્વકય! એમના ભૂખ્યા આત્માનો સાક્ષાતકાર કરાવતી, જકડી ભેતી એમની સ્નેહભીની નજર સામે મીઠ માંડવી, એમના ઘડકતા હૃદયના આવેશમય ધબકારા સાંભળવા, એમની અમીભરી વાણીનું પાન કરવું, અને પછી પછી એમને બીખારીની જેમ હાંકી કાઢવા એ મારાથી નહિ જની શકે!

(મદન અને વસન્ત પ્રવેશ કરે છે.)

ઓ. પ્રભુચદેવ! તમે મારી આસપાસ આ શી ભયાનક જવાળાની જળ પાથરી છે? હું એથી જાણું છું, અને જેમનો સ્પર્શ કરું છું તેમનેય જાણું છું!

મદન: કાલે રાતના શું થયું, તે હું જાણુવા ઇચ્છું છું!

ચિત્રા: વસન્તના પુષ્પોની પાંદડીઓથી છવાયેલી હરિયાળી ધાસ પર સાંજના પડી પડી અશ્વનદેવે મારી સુંદરતાના કરેલા વખાણ હું સંભારી રહી હતી. આખા દિવસમાં બેળું કરેલું એ મીઠી યાદનું અમૃત હું ઘુંટડે ઘુંટડે પી રહી હતી. મારા આગલા જન્મોની જેમ ભૂતકાળનો મારો ઇતિહાસ બૂલાધ ગયો હતો. અલ્પ સમય સુધી ભમરોના સ્નેહગીત સાંભળી, વૃદ્ધોના ઝુંડે સાથે પ્રેમગોઠડી કરી, ભૂત અને ભવિષ્યના બંધન વિનાની એકજ સંપુણ ધડીનું સુખ ભોગવીને નીચી નજર કરી, જમીનપર ખરી પડી, ધુળ સાથે મળી જતા પુષ્પ જેવી મારી મનોદશા તે વખતે હતી.

વસન્ત: અમર્યાદિત યશસ્વી જીવન એકજ પ્રભાતમાં ખીલે છે અને કરમાઇ જાય છે!

મદન: સુંદર ન્હાનકડા ગીતમાં અનંત મર્મ છુપાયો હોય છે તેમ!

ચિત્રા: તે વખતે દેવ! દક્ષિણ પવનની લહરીઓના લાડથી મને નિદ્રા આવી ગઇ, ઉપરના માલતી મંડપમાંથી પુષ્પો ખરી મારા અંમને ચુમવા લાગ્યાં. મારા વાળ પર મારી છાતી પર, મારા પગ પર, પ્રત્યેક અંગપર સૂઝને દરેક પુષ્પ મૃત્યુ ઇચ્છતું હતું, હું સૂઝી રહી. એ ઘેરી નિદ્રાવસ્થામાં અચાનક મને લાગ્યું કે

અગ્નિની શિખાઓ જેવી સ્પર્શત અગ્નિ મારા સતેલા શરીર પર
કાંઈ નાંખી રહ્યું છે. હું સફાળી ઉઠી અને જોયું તો જોજ તપસ્વી
મારી સામે ઉભા હતા. એક નાજુક માનવી શરીરમાં દેવી કલાએ
ઉપજાવેલી બહુ અસર વૃક્ષોના પાંદડામાંથી ડોકીયા કરી કરી જોતો.
ચંદ્ર, પશ્ચિમમાં ચાંદ્યો ગયો હતો. હવામાં સુગંધ પ્રસરી રહી હતી.
કસારીઓ જ માત્ર ગણગણાટ કરી રાત્રિની શાન્તિને ભંગ કરી રહી
હતી. સરોવરમાં વૃક્ષોના પ્રતિબિંબ સ્થિર ઉભા હતા, એવે વખતે
જંગલના એક પ્રચંડ વૃક્ષની જેમ એ આગ્નિનાદ, શાન્ત વીરનર
હાથમાં દંડ ધારણ કરી મારી સમક્ષ ઉભા હતા. હું બાન બૂલી ગયું.
કાંઈ સ્વપ્ન સૃષ્ટિમાં હોઈ એમ મને લાગ્યું. લીલા થયેલાં વૃક્ષોની
જેમ મારી શરમ સરી ગઈ. તેમનાં મધુર વચનો સંભળાયા: “પ્રિયા!
મારી પ્રિયતમે!” એ શબ્દે મારા બૂલાયલા ભવોએ એકત્ર થઈ
જવાળા વાળ્યો. મેં કહ્યું: “મારો સ્વીકાર કરો, નાથ! હું આખીય
તમારી છું.” એમ કહેતાં મેં મારા હાથ તેમની તરફ પ્રસાર્યાં. ચંદ્ર
વૃક્ષોની પાછળ છુપાઈ ગયો હતો. આખા જગત પર અધિકારને
પડેલો પડ્યો હતો. એ અનુપમ હર્ષોન્માદમાં સ્વર્ગ અને પૃથ્વી, સમય
અને સ્થલ, સુખ અને દુઃખ, જીવન અને મૃત્યુ, જોતપ્રોત થઈ
ગયાં. પહેા ફાટતાં, પક્ષીઓનો કલરવ થતાં, હું જાગી અને ડાખા
હાથ પર માથું ટેકવી ઉંચી થઈ. એ હજી સૂતા હતા; પ્રભાતના
ખીજના ચંદ્ર જેવું આજી સ્મિત તેમના હોઠ પર ફરતી રહ્યું હતું.
ઉપાતો ગુલાખી પ્રકાશ તેમના લલાટ પર પડતો હતો. એક નિશ્વાસ
નાંખી હું ઉભી થઈ. તેમના ચહેરા પર પડતો સૂર્યપ્રકાશ ખાળવા
ઝાડીની ઘટા મેં સરખી કરી. મારી આસપાસ જોયું તો જોજ
સૃજન જૂની પૃથ્વી હતી. હું કેવી હતી તેનું મને બાન આવ્યું અને
પોતાનો પડછાયો જોઈ કરીને નાસતાં હરણની શેઠાલી ધુપોથી
છવાયલા એ જંગલભાગમાંથી હું દોડતી નાસી છુટી. થોડેક દૂર
એકાંત સ્થળ જોઈ હું ત્યાં જોડી; અન્ને હાથે મોઢું ઢાંકી મેં રડીને
હેવાનો બાર હલકો કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો. પણ આંખમાં એક
આંસુ ન આવ્યું.

મનન: આહ! માનવપુત્રી! મેં તારે ખાતર પ્રજાના ભંડારમાંથી

મધુર અમૃતની ચોરી કરી, તેના વડે આખી રાતનું વાતાવરણ બરી દીધું અને તને એ અમીરસ પ્યાલી પીવા આપી-છતાં તારે હજી નિશ્વાસ નાંખવા રહ્યા !

ચિત્રા: (દુઃખિત અવાજે) : એ પ્યાલી કેણે પીધી ? જીવનની વાસનાની જવલ્લેજ મળતી તૃપ્તિ, પ્રેમનું પ્રથમ મીલન મને આપવામાં આવ્યું, પણ તુરતજ પાછું ખેંચી લેવાયું. આ ઉછીતી લીધેલી સુંદરતા, બહુ ખીલેલા પુષ્પની પાંદડીઓ ખરી જાય તેમ, એ મધુર મીલનની યાદ માત્ર પાછળ મુકીને, મારી પામ્થી સરી પડશે, અને હું ગરીબીથી અર્ધનગ્ન દશામાં શરમથી મરી જતી, દિન રાત રડતી સ્ત્રીના જેવી થઇશ. પ્રભુયદેવ ! આ રડી સુંદરતા, પ્રેમના જે સર્વ સુંદર ફળો-મધુરાં સુખનો માટે માફ હૃદય તલસી રહે છે, તે લુટી લેનારા દૈત્યની ગરજ સારે છે.

મહન: અફસોસ, બાલા ! તારી એક રાત તે નકામી યુગ્માવી દીધી ! આનંદની નોકા દ્રષ્ટિ મર્યાદામાં આવી પણ મોજાની છોળોએ તેને કિનારે અડવા ન દીધી.

ચિત્રા: સુખનું સ્વર્ગ એટલું બધું મારી નગદીક આવ્યું કે મારા સાચા સ્વરૂપની પાસે તે હજી આવ્યું નથી, એ હું જાણીજ ગઇ. પણ એ મધુરાં સ્વપ્નમાંથી પ્રભાતે હું જ્યારે જાગી તો મને જણાયું કે માફ શરીરજ મારી શોકય થઇ બેઠું છે. એ શરીરને હંમેશ જાણુમારી મારા પ્રિયતમ પાસે મોકલતાં અને એ સાથે તેમને લાડ કરતાં જોઇ મને હવે તિરસ્કાર આવે છે. લઇ લ્યો પ્રભુ ! તમારું વરદાન પાછું લઇ લ્યો !

મહન: પણ તારી સુંદરતા હું પાછી લઇશ તો તારા પ્રિયતમ સામે શી રીતે હબી શકીશ ? સુખના પ્યાલામાંથી હજી તેણે પૂરો છુંડોડો બરીને પીધો નથી, તેટલામાં એ પ્યાલો પાછો ખેંચી લેવો એ શું નિર્દયતા નથી ? એમ કરશે તો તારા પર તે કેટલો બધો ક્રોધ બરાશે, તેનો કંઈ ખ્યાલ છે ?

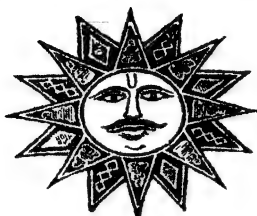
ચિત્રા: તેમનો ક્રોધ આ કિમ્મતિ કરતાં વધારે સારો હશે ! તે

સમયે હું તેમની પાસે માફ ખરું સ્વરૂપ છઠ્ઠું કરીશ આ છુપા વેશ કરતાં તે સ્વરૂપ વધારે ઉમદા છે. જો તેનો અસ્વીકાર કરશે, મને તરછોડી મારા ક્ષદ્યના ટુકડા કરશે તો તે પણ હું ગુપચુપ સહી લઉંશ.

વસન્તઃ બાળા ! મારી એક શીખામણુ સાંભળ લે ! પાનખર ઋતુમાં પુષ્પો ખરી પડ્યાં પછીજ પ્રસોપર મીઠાં ફળ આવે છે. તારા જીવનમાં પણ એક સમય એવો આવશે જ્યારે તારા શરીરપરથી જીવાનીની કેફભરી સુંદરતા ઉડી જશે, છતાં તારા ફળપ્રદ સત્ય સ્વરૂપનો સ્વીકાર અજીન આનંદથી કરશે ! જા, બાળા ! પાછી જા, અને તારો ઉન્માદભર્યો ઉત્સવ ઉજવી લે !

પ્રખ્યાત સુરજ છાપ કેસર.

૮૦ વરસનું
જુનું

અને
વખાણાએલું

વનસ્પતિઓમાં કેસર એક એવી વસ્તુ છે કે જે હંમેશા ચોખ્ખી, નિર્મોલ, તાજી અને સુગંધદાર હોવી જોઈએ, અને તેની ખરીદી કરનાર તે મટે કુશળતા વાપરવી પડે છે. બજારોમાં એટલો બધો દલકો અને સસ્તો માલ આવી પડે છે કે તેથી સાચું કેસર કયું અને ખોટું કયું તે સમજવાની શક્તિ જો ખરીદનારને હોતી નથી તો દુકાનદાર હંમેશા તેને ધાબડવામાં ફાવી જાય છે, અને ખરીદનાર સાચાને બગેસ ઘેર ખોટો માલ લાવી જ્યારે વાપરવા માંડે છે ત્યારે પે તે છેતરાયો છે એમ જાણી પસ્તાય છે. આનો ઉપાય શો? એજ કે જાણીતા પ્રશંસાપાત્ર થયેલો અને સખ્તમાં સખ્ત-કસોટીમાં શુદ્ધ, નિર્મોલ, તાજો અને સુગંધીદાર પુરવાર થયેલો માલ વાપરવો. આવું ખાત્રી લાભક કેસર જે દેવોના તથા હર્મના કાર્યોમાં નમજ આપધોમાં તથા ખાવાના પદાર્થોમાં જરા પણ સંકોચ વગર વાપરી શકાય છે તે અમારે ત્યાંથી મળી શકશે મોટા તેમજ નાના સર્વ આદકોને સગવડકારક થઈ પડે તે માટે કોઈપણ માણસને ઓછામાં ઓછું અડધો આઉંસ કેસર છુટક હમારે ત્યાંથી મળી શકશે.

એસ. નારાયણની કુંપની.

૨૯, હમમ સીટ, કોટ—મુંબઈ. તથા
એન. ડી. મહેતાની કું ૦ ૩૬૭, કાલબાદેવી રોડ, મુંબઈ નં ૦ ૨

પેશાખના ભયંકર દર્દોની છેલામાં છેલી અજાયબ શોવ.

ગોનો કીલર

(રજીસ્ટર્ડ)

પ્રમેહનો ચમત્કારીક ધ્વજાજ
વધદો અને ડોક્ટરોની દવાઓ અને
ધન્યવશનો લાભને કંગાળો ગયા હો!

આહે નેટલા ભયંકર પ્રમાણમાં ચક્ર તેટલા વરમનો ગુનો ય
નવો પ્રમેહ, એલે કે પેશાખ મગ્ગે રસી (વરંકું) વહેવું તેમાં
થતી બગતરા, પેશાખ થોડો તથા અટકીને આવવો, શુભ ભાગની
અંદર આવેલો મોત્તે તથા થએલો જામ અને સ્ત્રીઓના ભયંકર
પ્રદર અને પેશાખના રોગો વગેરે, પેશાખને લગતા સ્ત્રી પુરુષના
જડ કરી એટલા તમામ દરદોનો જકથો નાશ કરે છે અને સહેલી
ધાતુને સુધારીને સ્વચ્છ અને ઘટ કરે છે.

૫૦ ગોળીની બાટલોની કીંમત રૂ. ૩-૦-૦ વી. પી. જીડું.

એકલા બનાવનાર,

એજન્ટ,

ડા. ડી. એન. જસાણી એ. એમ. ઠંકર દવાખાના
૧૪૦, શુભાલવાડી, મુંબઈ નં. ૪. શીઠ: બાલકોંગ, પ્રો-સેસ સીંગ.

પ્રવેશ થોથો.

પાત્રો: ચિત્રા અને અબ્દુલ્લિન.

ચિત્રા: આમ મારી સાથે મીટ કેમ માંડી રહ્યા છો, વિત્તર ?

અબ્દુલ્લિન: તું આ ટુલમાલા કેમ ગુંથે છે તે હું જોઈ રહ્યો છું. જોડકાં બાઈ-બહેન જેવાં ચપલતા અને લલિત્ય તારી આંગળીઓને ટેવે આનંદથી નાચી રહ્યાં છે, તે હું જોઈ છું અને વિચારું છું.

ચિત્રા: શાનો વિચાર કરો છો, દેવ ?

અબ્દુલ્લિન: હું એજ વિચારી રહ્યો છું કે એવાજ મૃદુ સ્પર્શથી અને મધુરતાથી, હું ઘેર પાછો ફરું ત્યારે મારા કંઠમાં આરોપવા. મારા આ દેશનિઘ્રાલના દિવસોની તું અમર માલા ગુંથી રહી છે.

ચિત્રા: ઘેર પાછા ફરો ત્યારે આરોપવા ? ના, ના, હું નમારી સાથે આવવાની નથી !

અબ્દુલ્લિન: મારી સાથે નહિ આવે ? એટલે ?

ચિત્રા: ના, ના ! એવી વાત ન કરશો. જે વસ્તુ લાંબો સમય ટકી શકે એવી હોય તેજ ઘેર લઈ જજો. આ જંગલી પુષ્પ જ્યાં જનમ્યું છે ત્યાંજ એને છોડી જજો; દિવસની આખરે, ચંદ્રમણાઈ જતી કળીઓના અને સડી જતા પાંદડાના ઢગમાં પડી એને આનંદથી મરવા દેજો. તમારા રાજમહેલની દયાહિન પથરની ભૂમિ પર પછાડી નાંખવા એને લઈ જશો મા !

અબ્દુલ્લિન: શું આપણો પ્રેમ એવા પ્રકારનો છે ?

ચિત્રા: હા, એવાજ પ્રકારનો ! શા માટે દિલગીર થાઓ છો ? નવરાશના વખતની મોજ નવરાસના સમયન સાથેજ નાશ પામવી જોઈએ. એ મોજને ચાલ્યા જવાનો રસ્તો બંધ કરીએ તો એ દુઃખમાં ફેરવાઈ જાય છે. એ સુખ જોઈએ. વખત ટકે તેટલો વખત ખાંણી લ્યો ? જીવનપ્રમાત પહોંચે ત્યાં સુધી ધન્યતા મુજબ આનંદ

ભોગવી થયો; મૃત્યુસંધ્યા આવ્યા પછી વધુ ભોગવવાની લાલસા ન રાખો !.....આ દિવસ પૂરો થયો થયો, આ માળા પહેરો. હું થાકી ગયો છું. મને તમારી બાથમાં બીટી થયો, પ્રિયતમ ! અને આપણા અધરનાં મધુર મીલનમાં અસંતોષની વ્યર્થ ચિંતાઓ જૂઠી ગયો !

અંબુનિ: જો, સાંભળ વાલી ! દુર ગામના મંદિરમાંથી આર-તીનો ઘટનાદ શાંત દક્ષોમાં ચમને સંધ્યાની શીતલ વાયુલહરી સથે આલ્યો આવે છે !

જરમન શોધ મફત-દરેક ઘરમાં રાખવા લાયક નવીન

કપડાં સીવવાનો સાંચો

આ સાંચો હાથમાં જમનીથી ખાસ મંગાવેલ છે. આ સાંચાથી દરેક કપડું સીવી શકાય છે. મસીન મજબુત ને દુખાવમાં સુંદર તેમજ નાનું છે, ગરીબોને ફાયદાકારક ધણ છે. ગમે ત્યાં ફેરવી શકાય છે. ટીંમત વીલ વગ ના રૂ. ૫) ને વ્હીલ વાર ના રૂ. ૮. પોસ્ટેજ રૂ. ૧) જુદો. ઇનામમાં ફાઉન્ટેન પેન મફત મલશે.

લખો:-કોરોનેશન વોચ કંપની.

(ચી) પો. બો. ૩૫૨૨. મુંબઈ ૪.

B. L. Thawser:

**INCOME TAX AND
SUPER TAX EXPERT.**

495-497, KALBADEVI

ROAD,

BOMBAY.

મહાન વિદ્વાનોએ પણ વખાણેલું દરેક સ્ત્રી પુરુષોનાં
દરેકે દરેક અવયવોપર અજબ પ્રકાશ પાડનાર

મહાન ગ્રંથ જીવન-રહસ્ય

મસ્તક વિદ્યા, કામશાસ્ત્ર, યુગારરસ અને જીવન રહસ્યના
અનેક પ્રસંગોની તાત્વિક ચર્ચાચક્રિત નવીન ગ્રંથ

દોઢસો પીકચર અને ચારસો પાનાનું મોટા સાઈઝનું
સુંદર આરટીસ્ટીક પુસ્તક

કોં મ ત ફ કે ત રૂ પી યા સા ત.
વી. પી. પોસ્ટેજ જુડું.

ડીટેક્ટીવ વારતાના શોખીનો માટે

ખૂની કે જહુગર?

તમે જીવતી ડાકણો જાંઘ છે? જહુગરો કેવા જહુ કરે છે તે તમે
જાણો છો? મંત્ર તંત્ર અને જંત્રના બેદ જાણવાને તમે આતુર
છો? ડીટેક્ટીવોની અજબ કુશળતા શીખી તમારે જાતે
ડીટેક્ટીવ થવું છે? આ બધી માહિતી ઉપલી નવલકથામાંથી
મળશે. એક મુસ્લીમ ડીટેક્ટીવ એક જહુગરના પાપો
અજબ રીતે શોધી કાઢે છે તે વાંચતાં તમારું દીલ
ખુશખુશ થઈ જશે.

ફ કે ત બા ર આ ના

આજેજ લખો:—વિલાસ ઓફીસ,

૧૮૧, બજારગેટ સીટ, કોટ, મુંબઈ.

પ્રવેશ પાંચમો.

પાત્રો: વસન્ત અને મદન.

વસન્ત: મિત્ર ! જરા ધીમે ! હું તમારી સાથે નથી ચાલી શકતો. હું થાકી ગયો છું. તમે જે આગ સળગાવી છે તે સંતેજ રાખવી બહુ મસ્કેલ કામ છે. મને છોકાં આવે છે; હાથમાંથી પાંખો સરી પડે છે; અને અગારાપર રાખ જામી જાય છે ! ઉંઘમાંથી સફાળો જાગી એ છુઝાઈ જતી જવાલાને સાચવી રાખવા મારાથી વધારે વખત નહિ નભાય ?

મદન: તું બાળક જેવો અસ્થિર છે, એ હું જાણું છું. સ્વર્ગમાં તેમજ પૃથ્વી પર તારી રમત હંમેશાં અસ્થિરજ હોય છે. જે વસ્તુ તું દિવસો સુધી અચાગ શ્રમ લઈ બનાવે છે, તે પળવારમાં તોડી નાંખતા તને શોક નથી થતો. પણ આપણું આ કામ હવે લગભગ પૂરું થયું છે. આનંદના દિવસો ઝડપથી વહી જાય છે અને લગભગ પૂરું થતા આવેલું વર્ષ હવે થોડા સમયમાં આનંદથી સુછા પામશે !

પ્રવેશ છઠ્ઠો.

પાત્રો: અમળુન અને ચિત્રા.

અમળુન: પ્રભાતમાં જાગીને મેં જોયું તો મારા સ્વપ્નામાં મને એક રત્ન મળ્યું હતું. એ રત્નને સાચવી રાખવા મારી પાસે પેટી નથી; જડી લેવા માટે રાજમુકુટ નથી; પરોવી લેવા માટે સાંકળાં નથી, છતાં, તે ફેંકી દેવાને જીવ નથી ચાલતો. એ રત્નને સાચવતાં સાચવતાં ક્ષત્રિયનો મારો જમણો હાથ પોતાની ફરજો-એ જૂલી ગયો છે.

(ચિત્રા આવે છે.)

ચિત્રા : શું વિચાર કરો છો, નાથ ?

અમળુન: હું આજે શિકારે જવાનો વિચાર કરું છું. જો, પેલી ટેકરીઓ પર કેવો ઝરાળધાર વરસાદ વરસી રહ્યો છે. આખા જંગલ પર વાદળોની ધનધોર છાયા છવાઈ ગઈ છે અને ઉમરાઈ જતાં ઝરણા, ઉધ્ધન જીવાનની જેમ, સર્વ અંતરાયો કૂદી હસતાં આગળ ધસે છે. આવા વર્ષાના દિવસોમાં અમે પાંચે ભાઈઓ ચિત્રકવનમાં રાત્રી પશુઓનો શિકાર કરવા જતાં, કેવા એ આનંદના દિન હતા ! મેઘરાજના ડંકાના ગડગડાટ સાથે અમારા હૃદય નાચી રહેતાં. મોરના કેકાનો વનની ઝાડીઓમાં પડધો પડતો. મેઘવૃષ્ટિના અને પાણીના ધોધના અવાજને લીધે જીંદગી હરણાં અમારાં પગલાં સાંભળી શકતાં નહિ; ચિત્તાના પગલાં બીની જમીનમાં પડવાથી તેમની મોડ અમે રહેલાઈથી ખોળા કાઢતા. શિકાર પુરો થયે, પ્રયંત્ કરણાં તરીને ઘેર જાણા ફરવાની હરિશાઈ અમે કરતા. એ વ્યાકુળતા અભારે મારામાં વ્યાપી ગઈ છે. હું શિકારે જવા ઉત્સુક થઈ રહ્યો છું.

ચિત્રા: હમણાં જ શિકારની પાછળ પડ્યા છો તેનેજ પહેલાં કબજે કરી રહ્યા. જે માયાવી મૃગ પાછળ તમે પડ્યા છો તેને કબજે કરી લેવાને, શું તમે ખરેખર ઇચ્છો છો ? જરા ધીરા પડો. સ્વ-

પનની જેમ એ જંગલી પ્રાણી જ્યારે તમે ધારતા હશો કે હવે બહુ નજદીક છે ત્યારે જ છટકી જશે. જીએ, આ મેઘ પાગલ બની હજારો તીરો વરસાવતો વાયુની પાછળ પડ્યો છે. છતાં વાયુ અજીત રહી ફરે ત્યાં ફરતો ફરે છે. પ્રિયતમ ! તમારા હાથમાંનું એકેએક શુર ફેંકતા ફેંકતા તમે પવનવેગી સૌંદર્યની પાછળ પડ્યા છો. છતાં એ મામાવી મૃગ સ્વતંત્ર ને અસ્પર્શ્ય રહી દોડતો ફરે છે !

અર્જુન : પ્રિય ! સ્નેહી જનો આતુરતાથી તારી રાહ જોતાં હોય એવું કોઈ ગૃહ તારે નથી ? તારી મધુરી સુશ્રુષાથી એકવાર પ્રકાશ-મય બનેલું ગૃહ અત્યારે જંગલના જેવા ઘોર અંધકારથી છવાઈ ગયું હશે !

ચિત્રા : કેમ આવા સવાલ પુછો છો ? વિચાર કર્યો વિના આનંદ છુટવાનો સમય પુરો થઈ ગયો ? તમે જીએ છો તેથી મારામાં કંઈ અધિક નથી, એ શું નથી જાણતા ? અહિં સિવાય મારે બીજું કોઈ સ્થળ નથી. કિંશુક પુષ્પની પાંદડી પર ઠરેલા ઝાકળના બિંદુને નામદામ હોય ખરાં ? તે સવાલોનો જવાબ આપી શકે ? તમે જોને ચાહો છો તે એ ઝાકળના બિંદુ જેવી છે !

અર્જુન : જગત્ સાથે એને કાંઈ સંબંધ જ નથી ? કોઈ મનસ્વી દેવે બેદરકારીથી પૃથ્વી પર ફેંકી દીધેલા સ્વર્ગના અંશ જેવી જ એ માત્ર છે ?

ચિત્રા : હા !

અર્જુન : હંઅ ! તેથી જ મને હંમેશાં લાગે છે કે હું તને જોઈ બેસીશ. મારું હૃદય અસંતુષ્ટ રહે છે; મારા મનને એન નથી પડતું. રે દુર્લભ સુંદરી ! મારી પાસે આવ. નામ, ઠામ અને કુળના બંધનોનો સ્વીકાર કર. તું સર્વત્ર છે એ મારા હૃદયને અનુભવવા દે અને સ્નેહની શાન્તિમય નિર્ભયતામાં તારી સાથે મને જીવન ગાળવા દે !

ચિત્રા : વાદળોના રંગને, મોઝામોના નૃત્યને, પુષ્પોની સુગંધને કળજે કરી રાખવાના વ્યર્થ પ્રયત્નો શા માટે કરો છો ?

અનુનઃ વ્યથા વાતો કરી પ્રેમની જવાબ! શાંત પાડવાની
આશા ન રાખ! આનંદથી યે વધારે ટકે, આશ્વત્થાંયે મને ન છોડે
એવી વસ્તુ મારે જોઈએ છે !

ચિત્રા: નાથે ? વર્ષ દંજ પૂરેયે નથી ચલું ત્યાં તો તમે થાકી
ગયાં. પુષ્પતું જીવન હુંકું રાખવામાં પ્રભુએ કૃપા કરી છે, એમ
મને હવે સમજાય છે. રૂઝ વસન્તના પુષ્પો સાથે મારું આ શરીર
મૃત્યુ પામ્યું હોત તો હા ખચીત હું માન સાથે મરત. હા, બહાન !
એ શરીરના દહાડા હવે ભરાઈ ચૂક્યા છે. જે સમય બાકી રહ્યો છે
તે વ્યથા ન જવા દેશો. વસન્તની કળીઓ ધુળમાં મળ્યા પછી તરસી
મધમાખની જેમ રખેને તમારું ભૂખ્યું હૃદય ઇચ્છા તૃપ્તિ અર્થે
પાછું આવે અને નિરાશ થાય માટે અત્યારેજ એ બધો મધુરસ
ચુસી શ્યો !

ચિત્રા અને માલિની.

“તુ આ ફલમાતા કેમ ગુથે છે તે હું જોઈ રહ્યા છું.” (પાનું ૧૮).

સખત ગરમીમા શીતળતા મેળવો

ઝંડુની

ચાંદની જેવી શીતળ

શિલાજીત-મોહમુક્ત

ચંદ્ર પ્રભા

પીસાબની ગરમી મટાડનાર

કબજાયાત થતી અટકાવનાર

લોહીની લાલી વધારનાર

મૂત્રાશય અને ધાતુને લગતા વિકારો મટાડી
વેળાસર

સાચી શક્તિ આપનાર અનુપમ ઔષધ

આજથી જ અજમાવવા માંડો

કિંમત:-તોલા એકનો રૂ. સવા, તોલા પાંચના રૂ. પાંચ;
રતલ પા ના રૂ. પોણાનવ

ઝંડુ ફાર્માસ્યુટિકલ વર્કસ લો.

સયાનીરોડ, મુંબઈ નં. ૧૪

મુંબઈની મુખ્ય દુકાન:-

જુની ભાટિયા મહાજનવાડી, કાલબાદેવી રોડ

આયુર્વેદિક દવાઓનું સૂચીપત્ર આજેજ મંગાવો

પ્રવેશ સાતમે.

પાત્રો:—ચિત્રા, મહન અને વસન્ત.

મહન: બાલા ! આજે તારી છેલ્લી રાત છે.

વસન્ત: આવતી કાલે તારું સૌંદર્ય વસન્તના અક્ષય બંડારમાં પાછું ફરશે. અઘ્નનના સુખનોની સ્મૃતિથી મુક્ત થયલા તારા અધરની રતાંજ આશોપાલવના તાગ પાદડાની જેમ ફરી ખીલશે અને તારી સુવાણી શ્વેત તેજભરી ત્વચા સેકડો બધા પુષ્પના સુવાશથી મ્હેકી રહેશે !

ચિત્રા: ઓ દેવો ! મારી એક પ્રાર્થના સ્વીકારો. આજ રાતની છેલ્લી ઘડીએ બુઝાઇ જતા દીપકના છેલ્લા ચમકારાની જેમ મારું સૌંદર્ય અત્યંત ઝળકી રહે, એવું અને વરદાન આપો !

મહન: તારી ઇચ્છા પુરી થશે, બાલા !

પ્રવેશ ૮ મો.

પાત્રા: ખેડુતો, અભુત્તિ અને પાછળથી ચિત્રા.

ખેડુતો: અરે રે ! હવે અમારૂં રક્ષણ કોણ કરે ?

અભુત્તિ: કેમ વાર ? શું મજ તમારી પર આવી પડ્યો છે ?

ખેડુતો : ઉત્તર તરફની ટેકરીઓમાંથી અમારું ગામ છુંડી ભેવાને છુંડારાઓ પર્વતો પરથી પડતા ઘોષની જેમ ધસી આવે છે !

અભુત્તિ : શું આ રાજ્યમાં તમારો કોઈ રક્ષક નથી ?

ખેડુતો: રાજકુમારી ચિત્રાના નામથી બદમાસો ચરચરતા. જ્યારે તે આ સુદરે ભૂમિમાં વસતાં ત્યારે કુદરતી મૃત્યુ સિવાય અમને બીજા કોઈની બીક ન હતી. હમણાં તે યાત્રાએ મળ્યાં છે અને અત્યારે ક્યાં હશે તે કોણ જાણે ?

અભુત્તિ: ત્યારે આ દેશની રક્ષક એક સ્ત્રી છે ?

ખેડુતો : હા, એજ અમારી માયાપ છે !

(ગામડીઆઓ જાય છે)

(બીજી તરફથી ચિત્રા આવે છે)

ચિત્રા: કેમ અહિં એકલા બેસી રહ્યા છો ?

અભુત્તિ: હું વિચાર કરું છું કે રાજકુમારી ચિત્રા કેવા પ્રકારની સ્ત્રી હશે ! ભોકોને મોઢે એના સંબંધી મેં અનેક વાતો સાંભળી છે !

ચિત્રા: એમ કદાચ હશે. પણ તે ખુબસુરત નથી. મારા જેવી સ્વામ, મોહક આંખો તેને નથી ! તે ઇચ્છા મુજબ નિશાન વીંધી શકતી હશે પણ કોઈ વીરવું જીગર બેઠવાની શક્તિ તેનામાં નથી.

અભુત્તિ: ભોકો તો કહે છે કે તેનામાં પુરુષ જેવી વીરતા અને સ્ત્રી જેવી કામલતા છે !

ચિત્રા: એજ એવું મોઢામાં મોઢું દુર્ભાગ્ય છે ને ! જ્યારે એક સ્ત્રી માત્ર “સ્ત્રી” જ હોય, મોતના હાથથી, નિશ્વાસોથી સેવા સુખપાથી અને શાહુખમાં હાવખાવથી તે પુરુષોના હૃદયની આસપાસ

વોટળાઈ રહેતી હોય ત્યારેજ સુખ પામે છે. વિદ્વતા કે મહાન પરાક્રમે તેને શાં કામના ? જંગલમાં આવેલાં શિવમંદિરના ચોકમાં ગદ્ય કાઢે એને તમે જોઈ હોત તો એક નજર નાખવાની એ દરકાર ક્યાં વિના તમે ચાલ્યા જાત. પણ શું તમે સ્ત્રીના સૌંદર્યથી એટલા બધા કંટાળી ગયા છો કે તેનામાં હવે પુરુષોચિત કોઈ જોવાની મુશ્કેલી થઈ છે ?

રાત્રિ જેવી એક અંધારી યુદ્ધમાં પાણીના ધોધના ઉછળતા શીશ્યથી ભીંજાયલા પાંદડાની રમ્યા ગ્રેપોરે આપણે આરામ લેવા માટે મેં તૈયાર કરી છે. ત્યાંના કાળા જળ ઝરતા પત્થરો પર બાંહેલી મૃદુ લીલની ઠંડક તમારા નયનોને આનંદ આપી રહેલાઈથી નિદ્રા આણુશે, ચાશો, આપણે સાં જમ્યો.

અભ્યુત્તન: ના, બહાલી ! આજે નહિ.

ચિત્રા: કેમ, આજે કંઈ વાંધો છે ?

અભ્યુત્તન: મેં સાંભળ્યું છે કે ટેકરીઓમાંથી છુટારાઓ ગામ પર ધસી આવે છે. બચીશ ત થયલા ખેડુતોનું રક્ષણ કરવા મારા શસ્ત્રો મારે તૈયાર કરવાં જોઈએ.

ચિત્રા: તમારે એ સંબંધી ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. રાજ-કુમારી ચિત્રા માત્રાએ ગદ્ય તે પહેલાં સરહદના માર્ગો પર સખ્ત ચોડી-પહેરો મુકી ગઈ છે.

અભ્યુત્તન: છતાં એક ક્ષત્રિય તરીકેની ફરજ બજાવવા અને થોડોક સમય રજા આપ. મારા આજસુ હાથને નવા પરાક્રમથી પ્રતાપી બતાવી તારા કિર માટે વધારે યોગ્ય ઉદ્યોગું બનાવીશ !

ચિત્રા: પણ મારી બાથમાં બકડી રાખીને તમને ન જવા હર્ષ તો ? શું તમે અને તરછોડીને બળજબરીથી ચાલ્યા જશો ? જાઓ ત્યારે ! પણ એટલું ચાલ રાખજો કે લૂટેલી રનેહલતા પાછી નહિ સંધાય તમારી તરસ છીપાઈ ગઈ હોય તો બસે જાઓ ! પણ હજી તરસ્યા રહ્યા હો તો એટલું ચાલ રાખજો કે આનંદની દેવી બહુ અસ્થિર-અચ્ચલ હોય છે અને કોઈ પણ માણસની રાહ જોઈ ચોભતી નથી. થોડીવાર મેસો નાથ ! શા વિચારો તમારા હૃદયને મુંઝવે છે તે અને કહે ! આજે કોણે તમારા હૃદયમાં ધર ક્યું છે ? ચિત્રાએ ?

અબ્દુલ્લે: હા. આજે ચિત્રા મારે મન વસી છે એ કયા જૂતની પુર્ણાકૃતિ માટે યાત્રાએ ગઇ હશે, તે હું સમજી શકતો નથી. એને શાની જરૂર હોઇ શકે ?

ચિત્રા: એને શાની જરૂર ? અરે, એ દુર્ભાગીની કી પાસે હતું જ શું ? એના ઉમદા ગુણોજ એના કી હૃદયને અંધારી ફાટડીમાં પૂરી રાખી કેદખાનાની ગરબ સારે છે. એ બિચારી અંધારામાંજ રહી છે; એની વાસનાઓ તૃપ્ત નથી થઇ. એના કી હૃદયને ફક્ત ચીથરામાં સળપડને રહેવું પડે છે; એને સૈંદ્ય નથી મળ્યું. પર્વતના શિખર પર બેઠેલી કાળાં વાદળોની જાયાથી નિસ્તેજ બનેલી, કેઇ આનંદકીન પ્રભાતની દેવી સમી એ છે. એના જીવનજૂતાંત વિષે મને ન પૂછશો. પ્રેયના કાનને એ જીવનકથા મધુર નહિ લાગે !

અબ્દુલ્લે: એના વિષે બહુ જ જાણવાને હું ઇતેજાર છું. મધ્યરાત્રે કેઇ અજાણ્યા નગરમાં આવી ચડેલા મુસાફર જેવી મારી સ્થિતિ છે. એ નગરના ધુમ્મટો, મિનારાઓ અને બગીચાના વૃક્ષો માત્ર આભાસરૂપ-છાયા જેવાં દેખાય છે અને નિદ્રાની શાન્તિનો ભંગ કરતી સમુદ્ર ગર્જનાનો ધીમે અવાજ સંભળાય છે. સવાર ક્યારે પડે ને એ નમરની અજબ સુંદરતા તે નિહાળી શકે, એવી ઉત્સુકતાથી તે શહ જોઇ રહે છે. મારી સ્થિતિ એવી થઇ છે. મને એની વાત કહે !

ચિત્રા: હવે કહેવા જેવું બાકી શું રહ્યું છે ?

અબ્દુલ્લે: સંજે ઘોડા પર સવાર થઇ ગયા હાથમાં લગામ પકડી, જમણા હાથમાં ધનુષ્ય રાખી વિભ્યદેવી સમી પોતાની આબુ-બાબુ આનંદમય આશાનો સંચાર કરતી એને હું મારી કલ્પના-દષ્ટિથી જોઉં છું. અભરહાર સિંહણ જેમ ભયાનક પ્રેમથી પોતાનાં બચ્ચાંનું રક્ષણ કરે છે, તેમ એ પ્રજનનું રક્ષણ કરી રહી છે. અલંકાર વિનાના એ કીના સશક્ત હાથ સુંદર દેખાય છે શીયાળાની લાંબી ઉંધ કરી બજેલા અર્પની જેમ મારું દિલ બેચેન થયું છે, સુંદરી ! ચાલ, આપણે બન્ને ઘોડેસ્વાર થઇ, બે તેજના ગોળા આકાશમાં ઉડે તેમ ઉડી જઇએ ! ચાલ, આ નિદ્રા આણ્વતાં લીલાંકમ, સુમંથના નિજાથી જવામલાં, ચાસોચાસ રોકી રાખતા કેદખાનામાંથી નાસી છુટીએ.

ચિત્રા: અણુનદેવ ! સાચું કહેજો. જો કોઈ જાદુઈ શક્તિથી હું મારી આ વિષવાસકત નાણુકતા, દુનિયાના રપશર્થી લગ્ન પામતું આ સૌંદર્ય દૂર કરું, આંગી આણેલા પોશાકની જેમ મારા શરીરમાંથી કાઢી ફેંકી દઉં, તો તમે તે સહી શકશો ? લાડબેલી અખળાના નખરાં અને હાવશાવ તણ દધ દિમ્મતવાન મદંની જેમ બળવાન બની ટટાર ઉભી રહું, વેલીની જેમ ધૂળમાં રમદોળવાતું છોડી પહાક-પરના ઉચ્ચા દેવદાર વૃક્ષની જેમ મારું મસ્તક ગૌરવથી ઉંચું રાખું, તો તમારી પુરૂષદષ્ટિને શું હું પ્રિય લાગીશ ? ના, ના, તમે તે નહિ સહી શકો ! એનાં કરતાં અંચલ યુવાનાને આર્પે એવી રમતની સામગ્રીઓ મારી આસપાસ રાખી, ધીરજથી તમારી વાટ જોઉં એજ વધારે ઠીક છે. તમારી પાછા ફરવાની ઇચ્છા હશે ત્યારે આ ખુબ-સુરત શરીર રૂપી પ્યાલીમાં આનંદરસ રેડી તમને હસતી હસતી પાછજ. પછી પાછા કંટાળો અને તૃપ્ત થઈ જાઓ ત્યારે તમારે કામે પાછા વળજો. હું જલ્દ થઈશ ત્યારે તમારા હૃદયમાં મારે માટે જે કંઈ એક ખુણો રહેશે તેનો હું નમ્રતાથી અને આનંદથી સ્વીકાર કરીશ. તમારી રાત્રિની કીડાની સખી દિવસે પણ તમારી સારથી થવાની અભિલાષા રાખે, તમારો ડાબો હાથ તમારા પ્રતાપી જમણા હાથના કર્તવ્યભારમાં લાગ જોતાં શીખે તો શું તમારું વીર હૃદય પ્રસન્ન થશે ?

અણુનિ: વહાલી ! મને હંમેશાં લાગે છે કે હું હજી તને પૂરે-પૂરી નથી પિછાણી શક્યો ! સોનાની મૂર્તિમાં છૂપાયેલી દેવી જેવી તું મને લાગે છે. તારી અમૂલ્ય બક્ષીસોના બહલામાં હું તને રપશર્થી શકતો નથી, કે નથી તને કંઈ આપી શકતો. એ રીતે મારો પ્રેમ અપૂર્ણ રહે છે. કોઈક વેળા તારી શોકમય નજરના એદી ઉંડાણમાં, પોતાનાજ અર્થની મજાક કરતા હોય એવા તારા રમતીઆળ શબ્દો-માં, આ શરીરના ઉત્સુક હાવશ્વતું બંધન તોડી, રિમતનો આજો પડદો ચીરી દુઃખાગ્નિમાં સ્નાન કરી પવિત્ર થઈ નીકળવા પ્રયત્ન કરતા કોઈ જીવનો આભાસ થાય છે. આ એ સત્યનું પ્રથમ દર્શન છે. સત્ય પોતાના પ્રિયતમ પાસે છૂપા વેશમાં આવે છે, પણ વખત

જતાં અલંકારો અને ધુંધટ દૂર કરી પોતાનું સાચું સ્વરૂપ પ્રકટ કરે છે. તારાં જે સત્ય અને અંતિમ સ્વરૂપમાં ફર્ક ન કરવા હું વલખાં મારું છું.

શા માટે આંસુ સારે છે, મારી વહાલી ! શા માટે તારું મુખ ઢાંકી લે છે ? મેં તને દુભવી પ્રિયતામાં ? તો મેં કશું તે બધું બૂલી જી. હું વર્તમાનયાજ સંતોષ માનીશ. કોઈ અદૃશ્ય માળામાંથી આવતા બેદી પક્ષીના ગાનની જેમ આનંદની પ્રત્યેક પળ મારી પાસે આવવા દે. એ બેદ ખુલ્લવાની આશામાં ને આશામાં હું રાહ જોતો બેસીશ અને મારા દિવસો નિર્મમન કરીશ.

કાળા ન થનારા રોહડ ગોહડ સોનાનાં ઘરેણાં

ખમ્મીસ બટનો, રૂ. ૩, ચંદ્રહાર રૂ. ૫, મગમાળા રૂ. ૩૫,
હીરાકંઠી રૂ. ૫, મોહનમાળા રૂ. ૫, વીંટી રૂ. ૧, ધડીયાળનો
છેડો રૂ. ૩૫, હાથના ધડીયાળનો પટો રૂ. ૪, લવંગીઆ
બેડી રૂ. ૨, ઝેરીંગ બેડી રૂ. ૨, બંગડીઆ બેડી
રૂ. ૨૫, રામજીમાળા રૂ. ૧, પોંચી રૂ. ૫.

આળ કાળા કરવાનો ખીજખી સાથુ-આ સાથુથી વાળ
કાળા થઈ હંમેશાં કાળા રહે છે. ત્રણ ડબ્બીનું બાકસ રૂ. ૧-૮-૦

વજ્રહારની કું,

અમૃતવાડી, ગીરગામ, મુંબઈ ૪.

હીંગ

તો વણીએ વાપરી હશે,

હિંગદેવી હીંગ

ના ટસ્ટ તો કાંઈ એર જ છે. કાળ, શાક, કઢી, બિગેરેના
સ્વાદ વધારે છે, જમવામાં રૂચી કૃત્યન્ન કરી પાચન-
શક્તિ વધારે છે. એક વખત વાપરશો તો બીજી
હીંગને છુટીજ જશે. તે માટે અનેક સજ્જનોએ
ઉત્તમ અભિપ્રાય આપેલ છે.

રતલ ૧) ના રૂપીયા બે.

લખો:—ડા. રતીલાલ ગોવીંદજી,

અગરબત્તીવાળા.

કે. ૨૩૧-મહાદેવી, મુંબઈ ૩.

‘ઝેનિથ’

દ્રાક્ષાસવ

ઝેનિથ દ્રાક્ષાસવ પ્રસિધ્ધ આયુર્વેદિક પદ્ધતિથી શાસ્ત્રોક્ત બનાવવામાં આવેલ છે. આના સેવનથી ક્ષયની પ્રથમાવસ્થા, દમ, ખાંસી, તેમજ છાતીનાં દરદો, સળેખમ, અરૂચી, અભરણ. બંધકોષ, છારીયા ઓડકાર, અમ્લપીત્ત, ઉલટી, કંઠરોગ વિગેરે તદ્દન મટી જાય છે. તેમજ નાનાં બચ્ચાંઓને ઉઠાટીયા ઉપર ઘણાજ સારો ફાયદો આપે છે. પીવામાં ઘણુંજ લીજનતદાર છે. તેમજ આના નિયમીત સેવનથી, દસ્ત, સાફ આવે છે ને કકડીને લુખ લાગે છે, પાચનશક્તિ વધારે છે અને અન્નપર રૂચી ઉત્પન્ન કરે છે. રાત્રીએ સુતી વખતે “ઝેનિથ દ્રાક્ષાસવ” પીધાથી ઉંઘ સારી આવે છે અને સવારે ઉઠતાં કામ કરવાને ઉત્સાહ ને જોમ રહે છે.

ધો

ઝેનિથ કેમિકલ વર્ક્સ

આરબ બીલ્ડીંગ બ્રુહાર ચાલ, મુંબઈ નંબર ૨.

પ્રવેશ નવમો.

પાત્રો: ચિત્રા અને અબ્દુલ.

(ચિત્રા ઝબ્બો પહેરીને આવે છે) .

ચિત્રા: નાથ ! આનંદરસની આખી પ્યાલી પી ગયા ? હવે એક પણ ટીપું બાકી નથી ? શું એ ખેલ ખતમ થયો ? ના, ના ! સઘળું ખતમ થઇ ગયા પછી ચે કંઇક તો બાકી રહેશે; અને તે કંઇક તમારે ચરણે મારી છેલ્લી બેટ છે !

હૃદયેશ્વર ! તમારી પૂજા માટે સ્વર્ગના નંદ વનમાંથી હું અનુપમ સુંદર પુષ્પો લાવી હતી. હવે એ પૂજા પૂરી થઇ હોય, પુષ્પો બધાં વ્યિમળ થ ગયા હોય તો મંદિરમાંથી તેમને કાઢી બહાર ફેંકી દઉં (ઝબ્બો કાઢીને ફેંકી દે છે નીચે એણે પુરૂષ વેશ પહેરેલો છે) હવે તમારી આ પુજારણુ તરફ દયાભરી નજરે જુઓ !

જે પુષ્પો વડે મેં તમારી પૂજા કરી તેવી હું ખુબસુરતીમાં સંપુર્ણ નથી. મારામાં ઘણીજે ખોડ ખાંપણો ભરી છે. જગતના ધોરી માર્ગની હું મુસાફર છું. મારાં વસ્ત્રો પર ધુળ વળગી છે, મારા પગમાં કાંટા વાગવાથી લોહી નીકળે છે. પુષ્પ જેવી સુંદરતા ક્ષણિક જીવનની નિષ્કલંક મોહકતા હું ક્યાંથી લાવું ? તમારે ચરણે ધરવા મેં આણેલી ગંરવ ભરી બેટ એક સોનું હૃદય છે ! એ હૃદયમાં એક માટીની પુતળીની હપ્ત શોકની, આશા, બય અને લજ્જાની લાગણીઓ ભેળી થઇ છે; એજ હૃદયમાં અમર જીવન જીવવા મથતો પ્રેમ પ્રકટયો છે ! હૃદયમાં અપુર્ણતા છે, જે હજીજે બળ્ય અને ઉમદા છે. પુષ્પ પુજા જો પુરી થઇ હોય, નાથ ! તો ભવિષ્ય માટે આ શરીરનો દાસી તરીકે સ્વીકાર કરો !

હું રાજકુમારી ચિત્રા છું. એક દિવસ સુંદર વખાણકાર સજ્જ શિવ મંદિરમાં એક સ્ત્રી તમારી પાસે આવી હતી તે વાદ હશે. એ બેશરમ સ્ત્રી પોતે પુરૂષ હોય તેમ તમારો પ્રેમ આંગવા ખાતરી હતી. તમે તેનો અસ્વીકાર કર્યો એ ઠીકજ કયું. નાથ હું તે સ્ત્રી છું. તે મારો છુપો વેશ હતો. તે પછી દેવોના વંદાનથી એક વર્ષ માટે મેં મનુષ્ય જાતિમાં કાળને નહિ મળ્યું હોય એવું અસંત ઝળકળતું

સાંકડાં મેળવું, અને એ છોતરપાંડીના ભારથી મારા વીરનરના હૃદયને કંટાળો આપ્યો. ખચીત, હવે હું તે સ્ત્રી નથી !

હવે હું ચિત્રા છું ! હું પુનઃવા યોગ્ય દેવી તો નથી, છતાં હમાને પાત્ર બેદરકારથી હાંકી કાઢવા જેવું પતંગીઉંચ નથી. ભલે અને સાહસભર્યાં કર્તવ્યોમાં મને તમારે પડખે રાખવાની કૃપા કરશો. તમારા જીવનની મહાન ફરજો અહા કરવામાં મને ભાગ ભેવા દેશો. તો મારા સત્ય સ્વરૂપને બરોબર પિછાણી શકશો. મારા અર્જમાં તમારા જે બાળકને હું પોષી રહી છું તે જો પુત્ર અવતરશે તો તેને ખીજો અર્જુન બનવાનું હું જાતે શિક્ષણ આપીશ, અને વખત આવ્યે તેને તમારી પાસે મોકલીશ, ત્યારેજ તમે મને પુરેપુરી ઝોળખી શકશો. અત્યારે હું તમારે ચરણે ફક્ત રાજકુમારી ચિત્રાજ બેઠ તરીકે ધરી શકું છું !

અર્જુન : પ્રિયા ! આજે મારું જીવન સફલ થયું !

સમાપ્ત.

ચાલુ અમાનતા અમત્કારીક હલાલ ! ! !

—(કાષ્ટદા ન કરે તો પૈસા પાછા)

નપુંસકપણ મટાઢી ઢીલી નસોમાં અપુર્વ તાકાત આપી લોહી
તથા વીર્યને સુધારી કામ કરનાર સર્વોત્તમ દવા

ચંદ્રકળા ચાકુતી

(અમત્કારીક રેશી ઓપધ)

અસહ્ય ચંદ્રોદય રસનો ગુણ તથા પ્રભાવ કેવો અલોકીક અને અમત્કારી છે તે તો તેને વાપરનાર રાજા મહારાજા અમીર ઉમરાવ તથા શ્રીમંત લોકોજ નજી છે પણ તેની કીમત ઓટલી તો બારે છે કે ગરીબ તેમજ સાધારણ માણસો હંમેશાં તેના ઉપયોગથી દુરજ રહે છે, તેથી અમે એ અદ્ભુત શક્તિ આપનાર ઉત્તમોત્તમ ઓપધીઓ સાથે શાસ્ત્રિક રીતે કાયંકુશળતાથી ઉપર જણાવેલા ઉમદા રસનું તેમાં અનુપાન સાથેજ મીઠાકત કરી તેનું "ચંદ્રકળા ગોળીઓ" એવું ઉત્તમ નામ આપ્યું છે, અને તેવાજ પ્રતાપથી આ ગોળીઓ પાસે કેસર, કરતુરી, અંબર, શીલાજીત, સુવર્ણ તથા મૈકિતક મીઠીત ગોળીઓ પાકો, મોઢકો તથા ચુર્ણાદિક કોઈ પણ દવાઓનું બીલકુલ તેજ પડતું નથી એમ અનુભવે સાખીત કરી આપ્યું છે.

આ ગોળીઓનું સેવન કરનાર મનુષ્યના શરીરમાંથી જીવાની કદી જતી નથી. શરીર દળ થાય છે અને કોષ્ઠપણ કારણથી પ્રાપ્ત થએલ અશક્તી (નામરદામ) નો નાશ કરી શરીરના દરેક અવયવોની નસોને જડી, લાખી, મજબુત, લોહીઆળ, તથા વીર્યના ટકાવવાળી બનાવી ચાહે તેવા વીર્યહીન થએલા પુરૂષને પણ નવી જીવાનીમાં લાવી મુકે છે.

ફક્ત એકજ ડબ્બીના સેવનથી વીર્યસ્રાવ, મુખપાત, સ્વપ્નાવસ્થા, પેશાબ અને દરત વખતે ધાતુનું જવું થીથીલતાથી નીરાશ થવું, વીગેરે ધાતુના વીકારથી થતાં તમામ દરદોને તાત્કાળીક નાબુદ કરી લોહીને લાલ, વીર્યને ઘટ તથા જઠરાગ્નિને સ્તેજ કરી શીકા તેમજ તવાઈ અથેલા શરીર તથા મહેરાને પુનઃ ગુલાબી તથા કાંતીવાન બનાવે છે.

ફક્ત એકજ અપવાદીઆનાં પુરાં સેવનથી શરીરની ધાતુઓને, બાંધાની નસોને, લોહીને, માંસને, હાડકોને તથા આંત્રી પટેલા મગજને સારી રીતે પુષ્ટી આપી શરીરના દરેક અવયવોના બળમાં આશ્ચર્યકારક વૃદ્ધિ કરી નબળી પટેલી છાતીમાં જેહદ જુસ્મે આપી તદ્દન અશક્ત તથા નીર્મલ્ય થયેલા શરીરને પણ રૂપરૂપ, મજબુત, બળવાન તથા કદાવર બનાવે છે.

કો. ગોળી ૨૪ ની ડબ્બી ૧ ના રૂ. ૩-૦-૦ ત્રણ.

નમુના માટે આઠ ગોળીની આટલીનો રૂ. ૧-૦-૦.

ગુપ્ત આગની નસોની કમજોરો દૂર કરો વીજળીક શક્તિ આપનાર અસાધારણ અમત્કારીક વાંચુત લેપ.

ચંદ્ર કામોદય મૃત.

નામદર્દ કે નપુષ્કતાનો નાશ કરી વીજળીક શક્તિ અપનાર આ લેપ ધણોજ અમત્કારીક છે, ફક્ત એકજ ઢીલીના ઉપયોગથી હસ્તદોષથી ટુકી પટેલી બનનેરીયને મુજ રચીતીએ લાવી તદ્દન નામદર્દ થયેલા પુરૂષોને પણ પુરા મરદ બનાવે છે. કોઈ પણ જાતના સંદેહને આનાથી નાશ થાય છે, કુકર્મથી નબળી પટેલી નસોમાં નવો જ્વેસ પેદા થાય છે તથા ટુટેલી નસોને પણ જોડી દઈ કમજોર નસોને મહા બળવાન બનાવી સંસાર સુખ ભોગવવામાં કાયમની મરદાઈ બસે છે.

કો. તો. ૨૫ ની ઢીલી ૧ ના રૂ. ૭. નમુનાની ૦૫ તો. શોશીનો રૂ. ૧૫.

હિન્ડોચા ફાર્મસી,

કાલબાદવી રોડ, આગવાની સામે,
પહેલે માળે, મુંબઈ. નં. ૨.

માલીની.

(નાટક.)

મફત ? રીપ્ટવાય ? મફત ?

દ્રુવિનાશક મલમ (દાદરની દવા)

દાદર ખુબલી ખાસ કુમકુ વગેરે આના યોગવાથી તરત નાબુદ થાય છે. બલતરા થતી નથી. ૨૪ કલાકમાંજ સાફ મટે છે. કી. ડબ્બી આના ૪. ૨૪ ડબ્બી ભેવાથી રાસ્કેપ ધડીઆળ ને ૩૬ ડબ્બી ડબ્બી ભેવાથી રીપ્ટવાય મફત. છનામ ન ભેવાથી ૩. ૧૧૧. ડબ્બન ને એકદમ એસ ૧ ભેવાથી ૩. ૧૮.

કીંગ પેન પામ-માથાના દુખાવા ઉપર આ મલમ અકસીર છે. હાથે પજે આવેલો વા તેમજ સર્દીથી થયેલ અનેક વ્યાધીને તરત મટાડે છે કી. પા. આના ૮. એક ડબ્બન સામટો લેનારને ખીસાનો ધડીઆળ તદ્દન મફત.

બુલાબની ગાળીઓ-એક ગોળાથી ૧ દરત સાફ આવે છે કી. ડબ્બીના આના ૧૦.

ઉધરસની ગાળીઓ-મોઢામાં રાખવાથી ઉધરસ તરત બંધ બંધ થાય છે કી. આના ૮.

કીંગ જૉન્સ ઠારોનેશન કું. મુંબઈ નં ૦ ૪.

ખાસ સ્ત્રીઓ માટે એ મધ્રો શો યા

બુની વ્યાધીઓ મટાડવા તમો એકજ બારલી વાપરશો તે તમો વીજળીની ઝડપે તમારું શરીર સુધરી જશે જેઓએ એમ્બ્રોશીયા વાપરી છે, તેઓએ તેના ગુણો માટે સરદીરીફ્ટ આપેલ છે. તમો જરૂર તમારા કુટુંબ માટે આજજ ખરીદી ફાયદો મેળવો.

એમ્બ્રોશીયા સ્ત્રીઓની દરેક ફરીયાદો મટાડી નિરોગી બનાવે છે

પ્રવર, અનિયમીત કેટુ, ગર્ભાશયના દોષો, હીસ્ટીરીઆ, કમ્મરનો દુઃખાવો અથવા આથી હીનપરહીન શરીર ભેવાતું જાય છે તેના માટે બીનહરિક્ એમ્બ્રોશીયા દવા વાપરો.

કીમન-પા. ૧ ૩. ૨

ચીનીય એમ્બ્રોસી, પ્રોન્સેસ સ્ટ્રીટ મુંબઈ.

મુંબઈ એ. એમ. ઠક્કર, દવાના વેપારી જુમાનસજીદ.

દરેક મોટા સહૃદયમાં દવાના વેપારીઓ પાસે મળે છે.

અંક ૧ લો.

સ્થળ:-રાજમાર્ગ પર પડતો રાજમહેલનો ઝરખો.

માલીની: કમળ પત્રપરના જળાબિંદુ પેટે આ પળે મારું હૃદય ડોલી રહ્યું છે નેત્રો બંધ કરીને જોઉં છું તો આકાશમાં તોફાનના મિન્હો સંભળાય છે ને કાણ જાણે કેમ મારા જીગરને દર્દ થાય છે.

(રાણી પ્રવેશ કરે છે.)

રાણી: બહેન, આ શું ? તારા યોગન અને સૌન્દર્યને શોભાવે એવાં વસ્ત્રો તું કેમ પહેરતી નથી ? તારાં અભંગારો ક્યાં છે ? મારી આશાની વેલ, તું શા માટે વસ્ત્રાલંકારો ધારણ કરતી નથી ?

માલીની: માતૃશ્રી, ફટલાક એવા મનુષ્યો હોય છે કે જેઓ રાજ-મહેલમાં પણ જન્મથીજ ગરીબ રહે છે. જેમના નસીબમાં ગરીબીમાંજ દૈવતમંદી જેવાનુંજ લખાયલું હોય છે તેઓ સુવર્ણને સ્પર્શતા નથી.

રાણી: કાલા ઘેલા ભોલ ભોલતી મારી નાદાન બાલકી આવા મર્મ વાક્યો બોલે છે ! બહેન, તારી વાત સાંભળું છું ત્યારે મારું હૃદય બચથી ધડકી રહે છે. આપણા સઘળા ધર્મ શાસ્ત્રોથી વિરૂધ્ધ જતો આ નવો ધર્મ તું ક્યાથી ઉત્પન્ન કરી લાવી ? દીકરી, તારા પુણ્ય બૌદ્ધ સાધુઓ મેલી વિદ્યાનો ઉપયોગ કરે છે એમ ભોંકો કહે છે. તેઓ મનુષ્યોના મન જીતી હરી લઇ તેમાં જીડાણાં ભરે છે. કું તને એમ પુછું કે શું ધર્મ શોધવાથી મળે એવી વસ્તુ છે ? શું ધર્મ સૂર્યના પ્રકાશની પેઠે હંમેશાં એની મેળેજ મલી રહેતો નથી ? કું સાદી ભોળી સ્ત્રી કું પુરૂષોના ધર્મો ને પંથો સમજતી નથી કું એટલુંજ જાણું છું કે સ્ત્રીના સાચો ધર્મ પતિ અને બાળકોમાંજ સમાયેલો છે.

(રાજ આવે છે.)

રાજા: માલિની! દીકરી! રાજવંશપર કાળાં વાદળ ઝડુમી રહ્યા છે.
તું જે વિનાશક પથે જઈ રહી છે તેજ રસ્તે આગળ ન જ
થોભ-જશ વાર થોભી જા.

રાણી: તમે કેવી અમંગલ વાત કરો છો ?

રાજા: માલિની! મારી મુખ દીકરી! જે તારે આ પ્રાચીન દેશમાં
તારે નવો ધર્મ આણવો હોય તો કિનારાપર વસતા બોકાને
એકદમ તાણી જાય એવી બચકર રેલની પેઠે એ ધર્મને અઆ-
નક ન લઈ આવ. તારા ધર્મને તારીજ પાસે રહેવા દે. તેની
સામે પ્રજાનો ધિક્કાર ન ઉઠે.

રાણી: મારી દીકરીને કપડો દઈને તમારી અટપટી મુલકદીગીરી
એને ન સીખવો. એનાં ગુરૂઓ પસંદ કરી એને શૈલ્ય લાગે
તે રસ્તે જ વાનો એને હક્ક છે

રાજા: રાણી, મારી પ્રજા ઉશ્કેરાઈ છે. તે માલિનીને દેશપાર
કરવા માગે છે.

રાણી: દેશપાર ? કેને ? તમારી પોતાની પુત્રીને ?

રાજા: એની નાસ્તિકતાથી બચવીત થઈ આઘાણો એકત્ર થયા છે અને—

રાણી: નાસ્તિકતા ! શું તેમના જુના યોધાંમાજ અધળાં સત્યો
બરી રાખ્યાં છે ? તેમને કહો કે તમારા ઉધાધથી ખવાઈ
મયલા ધરમના યોધાઓ ફેંકી દો અને આ બાળક પાસે શીખવા
આવો. મહારાજ ! હું તમને કહી દઉં છું કે આ છોકરી
આમાન્ય બાળકી નથી. એ અગ્નિની પવિત્ર જ્વાળા છે. કોઈ
દેવી આત્મા આપણે ત્યાં જનમ્યો છે. એને ન ધિક્કારો; નહિ
તો કોઈ દિવસ તમને કપાળે હાથ દઈ રોવું પડશે.

માલિની: પિતાજી, તમારી પ્રજાની અરજ માન્ય કરી અને
દેશપાર કરો.

રાજા: કેમ જાહેન ? તને તારા પિતાના ધરમાં અમલું નથી ?

જ મ પ્ર સિ ઈ

ફરેક ધરમાં રાખવા લાયક ઉચ્ચ-અસલ-ચોખ્ખું

કોહીનુર કોલન વોટર

ર. નં. ૧૮૭૨

હુમેશાં વાપરો

તાવ, સરદી, માથું, હાથ, પગ, તથા શરીરના

કોઇપણ ભાગમાં થતો દુઃખાવો તેમજ કળ-

તર માટે ખાસ અકસીર છે.

નામાંકિત ડોક્ટરો બલામણ કરે છે.

લખો:-ધી કોહીનુર વર્કસ પરક્યુમર્સ.

માંડવી, મુંબઈ નં. ૩.

તમારો ધંધો કેમ ખીલવશે ?

તમારા માલની જાહેર ખબર આપી તેના

ખરેખરો બદલો કેવી રીતે લેવો તેની ખરી

માહિતી તમને

ધી યુનીવરસલ એડવરટાઇઝિંગ એજન્સીનેજ

આજેજ એક પાંચ કાઈ લખી મંગાવો.

ધી યુનીવરસલ એડવરટાઇઝિંગ એજન્સી,

૧૬૦, અમરવાડી, ખતર ગદ્દી,

મુંબઈ નં. ૪.

માલીની: સાંભળો પિતાજી ! જેઓ મને દેશપાર કરવાનો માગણી કરે છે તેઓ મારા વિના યજ્ઞવળી રહ્યા છે. મા ! મારી બહાલી મા ! મારા મનમાં શું રમી રહ્યું છે તે દર્શાવવાની મારી વાણીમાં શક્તિ નથી. જરા પથ્થુ દરકાર કર્યા વિના યુધ્ધેને ખરવા દેતાં વૃક્ષોની પેઠે મને છોડી દો. મને જગતમાં જવા દો કેમકે દુનિયાને મારી જરૂર છે.

રાજા: બહેન, તારી વાત મને સમજતી નથી.

માલીની: પિતાજી ! તમે રાજા છો. હિમ્મત રાખો ને તમારી ફરજ બજાવો.

રાણી: દીકરી ! તારા મા જન્મ સ્થલમાં તારે માટે સ્થાન નથી ? શું દુનિયાને બોલે તારા કોમળ મસ્તકપર નાખવાનું વિધિનું નિર્મોણ છે ?

માલીની: મને જાતે દશામાં એવાં સ્વપ્નાં આવે છે કે પવન જેસથી કુંકાઈ રહ્યો છે, સમુદ્રમાં ભરતી ચઢી છે, રાત અંધારી છે અને ભર દરીએ હોડી પડી છે. એ હોડીમાંના લાચાર પ્રાણીઓને લઇ જનાર માલમ ક્રમાં છે? હું તેના રસ્તો જાણુ છું. મારો હાથ લાગતાંજ હોડી ચાલવા માંડશે. હું તેને કિનારે લઇ જઇશ.

રાણી: સાંભળો રાજન ! આ કોના શબ્દો છે ? શું એ આ નાદાન પુત્રી બોલે છે ? શું એ તમારી પુત્રી છે ? શું એણે મારી કુંખે જન્મ લીધો છે ?

રાજા: હા. રાત્રી પ્રભાતને જન્મ આપે છે છતાં પ્રભાત આપ્યા બગ્ગનું ગણાય છે. તેવીજ રીતે આ પુત્રી આપણી ને દુનિયાની છે.

રાણી: રાજન, આ જ્યોતિર્મયી સુતિને તમારા ધરમાં આકર્ષી રાખવા જેવું તમારી પાસે કંઈજ નથી? દીકરી! માલીની તારા વાળ વીંજરાધને તારા ખભાપર ઉડી રહ્યા છે આવ,

હું તારો અંબોડો વાળું રાજન ! બ્રાહ્મણો આ કોમળ
કુલને દેશપાર કરવા માગે છે !

રાજા: હા.

રાણી: તો માલીનીના નવા ધર્મનો સ્થાપના થવા દો અને એ
બ્રાહ્મણોને સત્યના નવા પાઠ બણુવા દો.

રાજા: રાણી, માલીનીને ઝરખામાંથી અંદર લઈ જાઓ, જુઓ,
રસ્તામાં લોકોનાં ટોળાં ભેગાં થતાં જાય છે.

(ત્રણે જણુ જાય છે)

(ઝરખાની સામેના રસ્તાપર બ્રાહ્મણોનું ટોળું આવો ધ્રુમ મારે છે)
બ્રાહ્મણો: રાજકુમારોને દેશપાર કરો.

કેમનકર: મીત્રો, સુહૃદો, તમારા મન દ્રઢ રાખજો સર્વ દુસ્મનો
કરતાં સ્ત્રી દુસ્મન વધુ બચકર હોય છે તે બુદ્ધિવાદને
માનતી નથી ને શક્તિ તેની આગળ શરમાઈને ઝાંખી પડી
જાય છે. સ્ત્રીની લાચારી આગળ પુરૂષની શક્તિ આનંદવા
નમી પડે છે.

પહેલો બ્રાહ્મણ: આપણે રાજાને મળીને કહેવું જોઈએ કે
તેના કુટુંબમાં એક ઝેરી નાગણ પાકી છે તે તપશ્ચા પવિત્ર
ધર્મને ડાંખવા માગે છે.

સુપ્રિય: ધર્મ ! હુંજ સુખો છું તમારીજ વાત હું સમજતો નથી. હું
તમારો ધર્મ એક નિર્દોષ કન્યાને દેશપાર કરવાની આજ્ઞા
કરે છે !

પહેલો બ્રાહ્મણ: તું જેવકા છે સુપ્રિય ! અમારા સઘળા સાહસોમાં
તું નહતર નાખવા આવે છે.

બીજો બ્રાહ્મણ: અમે અમારા ધર્મનાં રક્ષણ માટે એકત્ર થયાં છે
તે વખતે તું કબાળમાં હકી જેવો નડવા આવે છે.

સુપ્રિય: તમે એમ ધારો છો કે સંખ્યાના જોર પર તમે સત્ય નહીં

સસ્તા દર

ઉદાર શરતો

તેમજ કોઈપણ જાતની તકરાર

વીના નાણાં ચુકવનાર

તરોકે

ઝેનીથ લાઈફ વીમા કંપની

આખા હોદ્દાસ્થાનમાં

એકઠે અવાજે

જાણીતી થયેલી છે.

વડી ઓફીસ: મુબારક મંઝીલ એપોલો બીટ, મુંબઈ.

ત્રેનલિંગ એજન્સી,

મેસર્સ એચ. એમ. મહેતાની કું.

ત્રેનજર, બહેરામણ હોરમસણ.

કરો શકશો અને શૌર બકાર કરીને બુદ્ધિને દાબી શકશો ?

પહેલો બ્રાહ્મણ: તું ઉદ્ધત છોકરો છે.

સુપ્રિય: હું ઉદ્ધત નથી પણ જોયો પોતાના સાંકડા જીગરને
અનુકુળ કરવા માટે ધર્મના ગમે તેવા આકાર ધડે છે તેઓ
ઉદ્ધત છે.

બીજો બ્રાહ્મણ: એને બહાર કાઢો.

૧ લો બ્રાહ્મણ: ગમે સધળાએ રાજકુમારીને દેશવાર કરવાનો નિશ્ચય
કર્યો છે. જેને એ માન્ય ન હોય તે અદિથી ચાલ્યો જાય.

સુપ્રિય: બ્રાહ્મણો, તમે અને તમારા મહામાં દાખલ કર્યો એ તમની
બૂલ હતી. હું તમારા છાયા કે તમારા પોયાનો પડથી થતા
ભાગનો નથી. ધાંધલ અને શોગ્યકાર કરનારાઓનો સાથે
સત્ય રહેતું હોય એમ હું કદિ કપ્પુલ કરવાનો નથી અને
મારા ધર્મનો આધાર પર્યાયપર છે એ વિચારથી અને જાગ
આવે છે. (કમનકરને) મિત્ર હું જાઉં છું.

કેમનકર: નહિ. હું તને જવા દેવાનો નથી. તારું મન મક્કમ છે
તે હું જાણું છું. વાદવિવાદ કરતી વખતેજ તું શંકા કુશંકા
ને વશ થાય છે. એ ન રહે મિત્ર! વખત ધણો ખરાબ છે

સુપ્રિય: આ અવશ્રધ્ધા મારથી મહન થતી નથી. એક કન્યાને
તેના ધર્મમાંથી કાઢી મુકવાથી ધર્મનું રક્ષણ થવાનું હતું ?
એનો ચુનહો શો છે તે તો કહો ? ત્યજ અને પ્રેમ ધર્મના
આત્મ અને શરીર છે એમ તે નથી માનતી ? જો માનતી
હોય તો એ એકજ માન્યતામાં સર્વ ધર્મોનું તત્વ સમષ
જતું નથી ?

કેમનકર: ધર્મનું તત્વ એકજ છે પણ તેના આકાર જુદા છે પાણી
એકનું એકજ છે પણ તેને જુદા જુદા કિનારા હોય છે
અને તે જુદી જુદી પ્રજાની માલીકીના છે. તમારા પોતાના
જીગરમાં પાણીનો ઝરો હોય તો તે રહેજા દો. તેટલા માટે

જન્માનાઓ થયા આયવી રાખેલા આપદાદાના કુવામાંથી
પાણી ભરવા જનાર તમારા પાડોશીને ધિક્કારવાનો તમને
હક નથી.

સુપ્રિય: હુ રહે તે મારે કશુંલ છે.

(ત્રીજો બ્રાહ્મણ આવે છે.)

ત્રીજો બ્રાહ્મણ: ફનેહ ફનેહ ! આપણો ઉપદેશ માન્ય રાખી રાજ્યનું
લશ્કર આપણી પડખે આવવો તક્યાર થયું છે.

બીજો બ્રાહ્મણ: લશ્કર મને એ પસંદ નથી.

પહેલો બ્રાહ્મણ: મને પણ નહિ. એ તો બંડ થયું.

બીજો બ્રાહ્મણ: કેમનકર, હું એમ છેલ્લે પાટલે ખેસવા માગતો નથી.

પહેલો બ્રાહ્મણ: આપણો ધર્મ વિજય મેળવશે-શાસ્ત્રો નહિ. લોહી
રેડવાથી ધર્મ બચતો નથી. પશ્ચાતાપ કરો-વેદ મંત્રો
ઉચ્ચારો અને દેવતાઓની પ્રાર્થના કરો.

બીજો બ્રાહ્મણ: ઓ દેવી ! માતા ! જ્યારે જ્યારે ધર્મનો નાશ થાય
છે ત્યારે તું અવતાર ધારણ કરે છે આવ, માતા, આવ અને
નાસ્તિકાને ધુળ ચાટતા કર. અમારો ધર્મ સાચો છે એ
પુરવાર કરવા જલદી આવ.

સુષળા: માતા, અમે તને પ્રાર્થના કરીએ છીએ. સ્વર્ગમાંથી નીચે
આવ અને જન્મતનો ઉદ્ધાર કર.

(માલીની આવે છે.)

માલીની: હું આવી છું, (સુપ્રિય અને કેમનકર તેને જોતાં અલગ
ઉભા રહે છે બીજા બધા નમન કરે છે)

બીજો બ્રાહ્મણ: દેવી, માતા, તું તારી બચંકર મુર્તિ તજી દહ સુંદર
માનવ કન્યા થઈ આખર આવી ખરી ? તું ક્યાંથી આવી
મા ? શું ઇચ્છે છે ?

માલીની: હું તમારા પોકારથી વિદેશમાં આવી છું.

બીજો બ્રાહ્મણ: તારા બાળકોનો પોશાક સાંભળી તું સ્વર્ગ તરફ
આવી મા ?

પહેલો બ્રાહ્મણ: પાઠીમામ પાઠીમામ ! દુનિયામાં કળાચુગ આવ્યો
છે મા !

માલીની: હું તમને કદિ પણ બ્હીલા મુકીશ નહિ. મારી ખાત્રી
હતી કે તમારા દ્વાર મારે માટે હંમેશાં ખુલ્લા છે. તમે
મને દેશપાર કરવાની જીમ મારી અને રાજમહેલના વૈભવ
વિલાસમાંથી હું ઝમકીને જાગી ઉઠી

કેમનકર: રાજકુમારી !

સર્વ: શું ? આ રાજકુમારી !

માલીની: મને મારા ઘરમાંથી તારી કાઢવામાં આવી છે એટલે હું
તમારા ઘરને મારું ઘર સમજીશ બોલો, સાચું કહો, તમને
મારી જરૂર છે । હું એકાંતમાં રહેતી હતી ત્યારે તમે મને
બહારની દુનિયામાં બોલાવી હતી ? એ વાત સાચી હતી કે
સ્વપ્ન ?

પહેલો બ્રાહ્મણ: માતા ! તું અમારા જીવનમાં જડાઈ ગઈ છે

માલીની: હું રાજમહેલમાં જન્મી હતી કદિ બારીએથી ડોકીયું કરી
બહાર જોતી નહિ. મેં સાંભળ્યું હતું કે દુનિયા દુઃખથી ભરી
છે એ દુઃખ કેવું હોય તે હું જાણતી નહોતી. હવે દુઃખ કેવું
હોય તે મને જોવા દો.

પહેલો બ્રાહ્મણ: તમારો મધુર સ્વર મારી આંખમાં પાણી લાવે છે.

માલીની: વાદળામાંથી હમણાંજ ચંદ્ર બહાર આવ્યો છે. આપણમાં,
મહદ્ શાંતિ છવાઈ છે. એ એક ચંદ્રના પ્રકાશમાં આખા
વિશ્વને એકત્ર કરવા માગે છે આ રસ્તો વૃક્ષોની છાયામાં
શુભ થઈ જાય છે; પેલા ઘરો ને દેવળો, દુર વહેતી પેલી
નદી ત્યાં એકઠી પડી છે. સ્વપ્નાનાં વાદળોમાંથી અચાનક
ધરસાદની ઝુડીની પેઠે હું આ રસ્તાપર માનવ જગતમાં
આવી પડી હોઈ એમ લાગે છે.

પહેલો બ્રાહ્મણ: તું આ જગતનો દહવી આત્મા છે.

બીજો બ્રાહ્મણ: અમે તને દેશપાર કરવાની ધ્રુમ મારી ત્યારે અમારી જીભ કપાઈ કેમ ન ગઈ ?

પહેલો બ્રાહ્મણ: ચાલો, બ્રાહ્મણો ! આપણે આપણી માતાને પુનઃ તેના ઘરમાં લઈ જઈએ

(બ્રાહ્મણો સાથે માલીની ગય છે.)

કેમનકર: આ માયાશી અમિત ના થતો સુપ્રિય, તું ઉદ્ધમાં ચાલતા મનુષ્યની પેઠે ક્યાં ગય છે ?

સુપ્રિય: મને જવાદો-જવાદો.

કેમનકર: શાંત થા. તું પણ એ અંધાઓની પેઠે આગમાં બળવા ગય છે ?

સુપ્રિય: કેમનકર, શું એ સ્વપ્નું હતું ?

કેમનકર: હા સ્વપ્નું જ ! તારી આંખ ઉઘાડ ને જાગૃત થા.

સુપ્રિય: તમારા સ્વર્ગની આશા ખોટી છે. આજ સુધી મંત્રતંત્રની માયાકુટમાં મેં બ્યર્થ સમય ગાળ્યો. મને તેથી કદિ પણ શાંતિ મળી નહેતી. જનસમુહનો અને શાસ્ત્રોનો પ્રભુ મારો પોતાનો પ્રભુ નથી. તેઓએ કદિ મારા પ્રશ્નોના જવાબ આપી મને દિલાસો દીધો નથી. પણ અંતે મેં આ દુનિયામાં જીવંત દેવી આત્મા શોધી કાઢ્યો છે.

કેમનકર: અફસોસ મિત્ર ! પુર્યતું હૃદય તેનેજ છેતરે છે એ પણ અતિ બયંકર હોય છે. તે સમયે અંધ વાસના તેનો ધર્મ અને ને એ ધરીતી જોજ તેના પ્રભુની ગાદી છીનવી લે છે. સુંદર સફેદ વાદળામા ઉંધતો પેલો ચંદ્ર શું અનંત સત્યનું સ્વરૂપ છે ? કાલે સહવારે સૂર્યોદય થશે અને ભૂખ્યા માનવીઓ પેટ ભરવાને હજાર વલખાં મારવા શરૂ કરશે. તે સમયે આ ચંદ્રની બાએજ કાંઈને સ્મૃતિ રહેશે. માત્ર નિંદા અને માયાની હાયાની ઝાંખી યાદ ! સુંદરીના અમાત્યક

સૈન્દવની પ્રથેલી મદુમ જળ એવીજ છે—શું કદિપણ
એ સલનું સ્થાન લઇ શકશે ? તારી એવી કાંઈ પણ
બ્રમણા સત્યની શોધમાં ભટકતા તારા આત્માને ઠારી
શકશે ?

સુપ્રિય: અકસોસ, હું કંઈ જાણતો નથી.

કેમનકર: તારા સ્વપ્નાં લુલી જ ને જાગત જા. યુગયુગ થયા
ખડા રહેલા પ્રાચીન ધર્મમંદિરમાં આગ લાગી છે. ધર્મના
ભાવી પ્રલયની ઉપર આપણા પુર્વજો આંસુ ભરી રહ્યા છે,
આવી અંધકારમય રાત્રીએ દુઃખન આપણા કિલ્લાના દર-
વાજા આગળ આવી ઉભો છે, શહેરના નાગરિકો ઉંધતા
પડ્યા છે અને બમિન થયલા મનુષ્યો ભાઈ ભાઈના ગળા
રહેંસી રહ્યા છે ત્યારે તું ચળીત થઈ જશે ?

સુપ્રિય: નહિ. હું તમારી સાથે રહીશ.

કેમનકર: ત્યારે હવે હું જઈ છું.

સુપ્રિય: ક્યાં ? શા માટે ?

કેમનકર: હું પરદેશમાં જઈ ત્યાંની સંઘનિકો લઈ આવીશ અને આ
ધર્મિન આગને રક્તથી પુરવીશ.

સુપ્રિય: આપણા સંઘનિકો છેને !

કેમનકર: તેમની મદદની આશા રાખવી નકામી છે. તેઓ પણ
પતંગની પેઠે હીવાની જ્યોતિ પર મરી રહ્યા છે. મુર્ખાઓની
પેઠે તમે વિજ્યનાદ કરી રહ્યા છે તે સાંભળતો નથી ?
આખું શહેર પાગલ થઈ પોતાના પવિત્ર ધર્મની ચીતા
જેમ ઉત્સવ કરી રહ્યું છે.

સુપ્રિય: તમે જવાનાજ હો તો મને સાથે લઈ જાઓ.

કેમનકર: નહિ તું અહિ રહી જસુસી કરજો ને મને બધી વાતથી
વાકેફ રાખજો પણ મિત્ર, જેને તારા હૃદયને જુદી માયાની
નવીનતાથી મોહ પામવા ના દેતો.

સુપ્રિય: માયા નવીન છે પણ આપણી મૈત્રી જુની છે. આપણે
આળપણથી સાથે ઉછર્યા છીએ ને આજે પહેલીજવાર જુદા
પડીએ છીએ.

કેમનકર: એ જુદાઈ છેલ્લી થાઓ. આવી વખતે સઘળા રોહ
બંધનો તુટી જાય છે. બાઈ બાઈની ને મિત્ર મિત્રની સાથે પડે
છે. હું રાતે અંધારામાં બહાર જઈશ ને અંધારામાંજ દરવાજા
આગળ પાછો આવીશ. મારો મિત્ર મને માર્ગ બતાવા મશાલ
લઈ મારી રાહ જોતો ઉભો રહેશે એવી આશા સાથે હું
જાઉં છું.

(તેઓ જાય છે.)

(ઝંખામાં રાજકુમાર સાથે આવે છે)

રાજા: કુમાર મને લાગે છે કે મારે કુંવરીને દેશપાર કરવી પડશે.

કુમાર: હા પિતાજી ! હવે વિલંબ કરવામાં સાર નથી.

રાજા: ધીમે બોલ મુત્ર, ધીમે બોલ. હું મારું કર્તવ્ય બજાવીશ ને
તેને દેશપાર કરીશ.

(કુમાર જાય છે, રાણી આવે છે.)

રાણી: રાજન, એ ક્યાં છે ? તમે એને મારાથી પણ છુપી રાખી છે ?

રાજા: કેને ?

રાણી: મારી માલીનીને.

રાજા: શું ? એ એના લુવનમાં નથી ?

રાણી: નહિ. હું શોધી શોધીને ચાકી પણ એના પ-તો નથી
જાઓ, સૈનિકો લઈને શહેરમાં જાઓ અને એકે એક ધરતી
ઝડતી લો. પ્રજા એને ચોરી મદદ છે. બધાને દેશપાર કરો.
એ પાછી આવે ત્યાં સુધી આપું નગર ખાલી કરાવો.

રાજા: મારું રાજ્ય હના થાય તોપણ હું એને પાછી લાવીશ.

(મશાલો સાથે સૈનિકો અને બ્રાહ્મણો માલીનીને લઈ આવે છે)

રાણી: દીકરી, માલીની, તું મને બમાવીને બહાર ચાલી મદ ?

બીજો બ્રાહ્મણ: મહારાણી એનાપર ગુસ્સો ન કરો. એ અમને આશિષ આપવા અમારે ઘેર આવી હતી.

પહેલો બ્રાહ્મણ: શું એ ફક્ત તમારી છે? એ અમારી દેવી નથી?

બીજો બ્રાહ્મણ: દેવી, માતૌશ્રી, અમને ભુલશે નહિ. જીવનના અનંત સાગરમાંથી અમને તારનાર તમેજ છો.

માલીની: મારા દરવાજા તમારે માટે ખુલ્લા છે. હવે પછી આ દિવાલો આપણને જુદા પાડી શકશે નહિ.

બ્રાહ્મણ: માતૃભૂમિની જય !

(તેઓ જાય છે.)

માલીની: માતૃશ્રી, હું ખદારના જગતને આપણા ઘરમાં લાવી છું. મારા જીવનના સઘળા બંધનો તોડી નાખી આજે હું આખા વિશ્વ સાથે મળી ગઇ હોઉં એમ લાગે છે.

રાણી: હા બહેન ! હવે તને ખદાર જવાની જરૂર નહિ રહે. આખા જગતને તારી ને તારી માની પાસે લઇ આવ... પશુ જો, રાત, વહી ગઇ છે. અહિં એસ, શાંત થા. તારા જીવનની જ્યોતિ તારી આંખમાંની નિદ્રા ઉડાવી દે છે.

માલીની: (રાણીને બેટીને) બા, હું ચાકી ગઇ છું. મારું શરીર કુજે છે. જગત એટલું વિશાળ છે મા ! મને ગીત ગાઇને સુવાડી દે. મારી આંખમાં આંસુ આવે છે. મારું હૃદય ભરાઇ આવ્યું છે.

અંક ૨ જો.

સ્થલ: રાજમહેસનો આગ.

માલીની: હું તમને શું કહું ? મને વાદવિવાદની ગતાગમ નથી મે તમારા શાસ્ત્રો વાંચ્યા નથી.

સુમિત્ર: હું મારાં વિદ્વાનોમાં શાસ્ત્રી ગણાઉં છું, મેં સર્વ તર્કો અને શાસ્ત્રો છોડી દીધા છે. રાજકુમારી, મને પ્રકાશનાં દોરી જાઓ.

માલીનો: પણ બ્રાહ્મણ, તમે મને સવાલ પૂછો છો ત્યારે હું લાચાર થઈ જાઉં છું અને તમને જવાબ આપી શકતી નથી. મને અજ્ઞયળી એ લાગે છે કે તમે શાસ્ત્રમાં હોવા છતાં મને સવાલ પૂછવા આવે છો.

સુમિત્ર: હું તમારી પાસે જ્ઞાન મેળવવા આવ્યો નથી પણ મારાં સંબંધી જ્ઞાન બુલી જવા આવ્યો છું. માર્ગો અનંત છે પણ તેપર પ્રકાશજ નથી.

માલીની: અફસોસ, મહાશય ! તમે જેમ જેમ વધુ વાત કરો છો તેમ તેમ હું લાચાર થતી જાઉં છું મારા જીવનમાં છૂપી વીજલીના ચમકારાની પેઠે આવેલો સ્વર્ગીય અવાજ ક્યાં છે ? તે દિવસે તમે શંકામાં ને શંકામાં મરાયા દૂર કેમ રહ્યા ? હવે હું દુનિયાની સામે જઈ ઉભી છું ત્યારે મારા જીવનની જાણ છે અને મારા હાથમાં સોંપાયેલા વહાણનું સુકાન કેમ જાળવવું તે હું સમજી શકતો નથી મને લાગે છે કે હું એકલા પડી ગયો છું, વિશ્વ અનંત અને વિશાલ છે, રસ્તાઓ અનેક પડ્યા છે અને આકાશમાંથી જ્યોતિનો ચમકારો આવી બીજી પળે નષ્ટ થઈ જાય છે. તમે શાસ્ત્ર અને વિદ્વાન છો. તમે મને સહાય કરશો ?

સુમિત્ર: તમે મારી સહાય માગશો ત્યારે હું મારી જાતને બચવાદ માનીશ.

મદન મંજરી ફાર્મસીમાં બનાવેલી

અનંગ પ્રભા યાકુતી

સ્તંભન ક્ષતિ વધનાર, નપુસકને ખરું અને કાયમનું પુરૂષત્વ આપનાર તથા વૃદ્ધને પણ સંસાર સુખ ભોગવવા યોગ્ય બનાવનાર આ દિવ્ય ચકુતી, કશર, કરતુડી, સેનાનાં પાનાં, અબ્જ આદિ મરમો તથા કીમતીમાં કીમતી વનસ્પતિઓ નાખી ખાસ બનાવવામાં આવે છે. બારીસ્ટરો વકીલો, સેલીમીયો તથા મગજથી કામ કરનાર દરેક વર્ગને આ દિવ્ય યાકુતીનું સેવન કરે તો તેમની સ્મરણ શક્તિ ઘણીજ વધે છે. અને તેથી પોતાનું કામ ઘણીજ ફતેહમંદ રીતે કરી શકે છે. હૃદમાં ગમે તેટલી દુઃખો કરી અને કંટાળી જઈ નાદિમત થયેલ મનુષ્યોને, અદ્ભુત શક્તિ ધરાવતી આ મુલ્ય મશ્હૂર અનંગ પ્રભા યાકુતાનું સેવન કરવા ખામ બલામણ છે. આ યાકુતી કોઈ પણ કેસમાં નિષ્ફળ ગમ નથી તેમજ તીર્થ ત્રિકારના રોગને માટે પણ ગમખાણ છે.

કિંમત ગોળી ૩૦ ની શીશી ૧ ના રૂ. ૧૦૦ દશ.

કંદર્પ સંલવન તેલ રજ૨૨૬૯.

પુરૂષની ગુણ વૃદ્ધિ આ ચમત્કારક તેલ લગાડવાથી દરેક જાતની કમજોરી, વક્રતા વીગેરે દુર થઈ કાયમનું પુરૂષત્વ મલે છે.

કિંમત તોલા ૧ શીશીના રૂ. ૧૦૦ દશ.

રમણ વિલાસીની વડી રજ૨૨૬૯.

રાત્રીના ફક્ત એકજ ગોળી ખાવાથી અશક્ત તેમજ વૃદ્ધ પુરૂષ કમ્પ્લા મુજબ વીર્યસ્થબન કરી શકે છે.

કિંમત ૭બી ૧ નો રૂ. ૧૦ એક.

વિશેષ ખુલાસા માટે પત્ર વ્યવહાર કરી અથવા તદન મફત મલતું ફટલોગ મંગાવી વાંચો.

રાજવેદ નારાયણજી કેશવજી.

હૃડ ઝોરીસ:—જામનગર (કાઠીયાવાડ.)

મુખ્ય ધાંધા:—૩૬૩ કાલ્યાણેવી રોડ, બાડીયા મહાજનવાડી સામે.

શ્રીમદ્ મહાભારત

મહાભારત ભાગ ૧ લો સચિત્ર ૨. આ. પા. ૧૬-૦-૦

(૧) આદિ પર્વ	"	૪-૮-૦
(૨) સભા પર્વ	"	૨-૦-૦
(૩) વન પર્વ	"	૬-૦-૦
(૪) વિરાટ પર્વ	"	૧-૮-૦
(૫) ઉદ્યોગ પર્વ	"	૪-૦-૦

મહાભારત ભાગ ૨ જો સચિત્ર ૧૫-૦-૦

(૬) ભીષ્મ પર્વ	"	૫-૮-૦
(૭) દ્રોણ પર્વ	"	૫-૮-૦
(૮) કર્ણ પર્વ	"	૩-૦-૦
(૯) શલ્ય પર્વ	}	૩-૦-૦
(૧૦) સૌપ્તિક પર્વ		
(૧૧) અંત પર્વ		

મહાભારત ભાગ ૩ જો સચિત્ર ૨૦-૦-૦

(૧૨) શાંતા પર્વ	} ... ૧૨-૦-૦	
રાજધર્મ પર્વ		
અર્ધ ધર્મ પર્વ		
મોક્ષ પર્વ	} ... ૬-૦-૦	
(૧૩) અનુશાસન પર્વ		
(૧૪) અશ્વમેધિક પર્વ		
(૧૫) આશ્રમવાસિક પર્વ	} ... ૪-૦-૦	
(૧૬) મહાપ્રસ્થાનિક પર્વ		
(૧૭) મૌશન પર્વ		
(૧૮) સ્વર્ગારોહણ પર્વ	} ... ૪-૦-૦	

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું:—

“ગુજરાતી” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, બુક્સેલર્સ એન્ડ પબ્લીશર્સ,

સાસુન બિલ્ડીંગ્સ, બજારગેટ સીટને નાકે,

એનફી-સ્ટન સર્કલ, ફેટી મુખ્ય નં. ૧.

હરિવંશ અથવા ઉત્તર મહાભારત

મહાભારત ભાગ ૪ થો

હરિવંશ પર્વ	૨-૮-૦
ત્રિભુવ પર્વ	૪-૮-૦
ભવિષ્ય પર્વ	૬-૦-૦

હરિવંશ વગર મૂળ મહાભારત અપૂર્ણ ગણાય. શુદ્ધ, સરળ શ્લોક શ્લોકનો ઉત્તમ અનુવાદ કરવામાં આવ્યો છે. આર્ય શ્લોકોમાં આ હરિવંશનું વાંચન પ્રુપ્તિદાયી ગણાય છે અને વંશ વૃદ્ધિ કરનાર મનાય છે.

આમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણની અત્યુત્તમ કથા છે.

આ મહાભારતમાં અતિ સુંદર ચિત્રો આપેલાં છે. વિદ્વાતપૂર્ણ પ્રસ્તાવના લખાયેલી છે. શ્લોકે શ્લોકનું શુદ્ધ અને સરળ ગુજરાતી ભાષાંતરવાળું આ મહાભારત છે. આ મહાભારત વિસ્તારવાળું સંપૂર્ણ છે. મૂળ સંસ્કૃત મહાભારત સાથે સરખાવવા માટે મૂળ સંસ્કૃત શ્લોકોના આંકડા (figures) પણ આપેલાં છે. આ મહાભારત ખીજા મહાભારતની માફક સારકપ નથી.

અતિ સુંદર અને ટકાઉ મજબૂત પુઠામાં આ પુસ્તકો બાંધવામાં આવ્યા છે.

ખીજાં ગમે તેવાં ભાષાંતરવાળા અને અશુદ્ધ છપાઇવાળા મહાભારત ખરીદતાં પહેલાં આ મહાભારત જોવાં સર્વે ગ્રાહકોને અમારો આગ્રહ છે. માલ પ્રમાણે તેની કિંમત છે અને કિંમત પ્રમાણેજ વસ્તુ પણ છે.

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું:—

ગુજરાતી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,

સાસુન બિટ્ટીંગ્સ, બજારગેટ બીટને નાકે, એલફીન્સ્ટન
સર્કલ, ફાઈ. સુબંધ નં ૦.

જાહેર ખબર.

મારા ભત્રીજા મરહુમ મીં વેણીલાલ જીવરાજ ગાંધી, સુખધના, તેણે ધી હીમાલય એશ્યોરન્સ કુંડાં લીં ૮, ડેલ હાઉસી સ્કવેર કલકત્તામાં પોતાની જીંદગીનો રૂ. ૨૦૦૦ (બે હજારને) માટે વીમો ઉતરાવેલો હતો, તે વીમો ઉતરાવ્યા બાદ એક વર્ષે ગુજરી ગયા. સુખધ કોટ, હોરનબી રોડ, અકબર બીલ્ડીંગમાં આવેલ ધી હીમાલય એશ્યોરન્સ કુંડાં લીં ના મુખ્ય એજન્ટો, મેસરસ આર. પટેલની કુંડાં વાળા મીં આર. પટેલ ઉપરની પોલીસીને લગતા દાવાની રકમ મહેરબાની કરી મારા ઘર ઉપર આવી આપી ગયા.

દાવાને લગતાં કાગળીયાં રજુ કર્યા બાદ એક અઠવાડીયા જેટલી મુદતમાં દાવાની રકમ ધણીજ ઉતાવળથી પગાર કરવા માટે હું અરેબર કંપનીને ધન્યવાદ આપું છું. કલકત્તાની હીમાલય એશ્યોરન્સ કુંડાં લીં જેની વ્યવસ્થા હીંદીઆના હસ્તક છે અને જે સારા ભાવે પોતાના આહવાને આપે છે તે કંપનીમાં જીંદગીના વીમો ઉતરાવવાને જાહેર પ્રગ્નને ભલામણ કર્યા વગર મારાથી રહેવાતું નથી.

(સહી) જેઠાલાલ વીરજી ગાંધી.

મજબૂર દાવાના પતાવટ બાબતમાં અમે જનતા માહિતી ધરાવીએ છીએ, મજબૂર દાવાની પતાવટમાં ધી હીમાલય એશ્યોરન્સ કુંડાં લીં તરફથી જે વખાણવા લાયક તત્પરતા બતાવવામાં આવી છે તેને માટે કંપનીની અમે ધણી પ્રસન્નતા કરીએ છીએ.

ધી વોલેસ ફાવર મીક્સ કુંડાં લીં વતી,

(સહી) વસનજી સન્સ એન્ડ કુંડાં એજન્ટો.

૯, વોલેસ ઓટ, કોટ.

સુખધ, તા. ૨૩ મી ડીસેમ્બર ૧૯૨૭.

માલીની: જીવનમાં એવા પ્રસંગો આવે છે કે જ્યારે નિરાશા જીવનના સધળા તરંગોને ઢાળી દે છે. અચાનક મનુષ્યના ટોળાપર નજર કરતાં હું ડરી જઈ જઈ છું. એવી બધાં કર પછે તમે મારી બહારે બાંધ મને આશ્વાનો એક બોલ કહી પુનર્જીવન આપશો ?

સુપ્રિય: હું તમારી સેવામાં હાજર રહીશ. હું મારા હૃદયને સાફ અને પવિત્ર બનાવીશ, મારા મનને શાંત કરીશ અને તમને સદાય શ્રવાની યોગ્યતા મેળવીશ.

(હજુરીઓ આવે છે.)

હજુરીઓ: રાજકુમારી, નગરજનો તમને મળવા આવ્યા છે.

માલીની: આજે નહિ. મારા તરફથી તેમની ક્ષમા માગી શે. મને આજે આરામની જરૂર છે કેમકે મારું મન અશાંત થઈ ગયું છે. (હજુરીઓ જાય છે) હવે મને તમારા મિત્ર કેમનકરની વાત કરો. તમારી જીવનકથા જાણવાને હું આતુર છું.

સુપ્રિય: કેમનકર મારો મિત્ર છે, બાંધ છે, ગુરુ છે. જાળપણથી જ તેનું મન દૃઢ હતું. મારું મન ચંચળ અને અશાંત હતું. તેણે મને હંમેશાં હૃદય સરસો ચાંપી રાખ્યો છે. પણ વઢાણ મને તેનું મજબૂત હોય તોપણ તેમાં નાતું સરખું જીવ પડતાં તે દુઃખી જાય છે તેમ મેં કેમનકરની નોકા દુખાવી દીધી છે.

માલીની: તમે ?

સુપ્રિય: હા. જે દિને તમારા જન્મનું દર્શન થતાંજ આમ વર્ગોને જળવે શમી ગયો ત્યારે એકસો કેમનકર દૃઢ હતો. કાશીની પૂજ્ય જીનિમાંથી નવા ધર્મનું જડમૂળ કાઢવા માટે મને અહિં મૂકી તે પરદેશી સૈન્ય સેવા ગયો હતો. પછી થું થયું તે તમે જાણો છો. તમે મને નવાજ દેશમાં નવો જન્મ આપ્યો. "પ્રેમ સર્વ ધર્મોનો આધાર છે" એ જુગજુગ જીનું સૂત્ર પૃથ્વીપર ક્યારનું અટવાયા કરતું હતું તેનો તમે સાક્ષાત્કાર કરી બતાવ્યો. મારું જીવન મારા મિત્ર માટે તડકડવા લાગ્યું. પણ તે દૂર-દૂર આશ્યો ગયો હતો પછી તેનો પત્ર આવ્યો. તેમાં તેણે લખ્યું

હવે કે તે પરદેશી સૈન્ય સાથે નવા ધર્મનો નાશ કરવા અને તમને મોતની સજા કરવા માટે ધસી આવે છે. મારી ધીરજ રહી નહિ. હું અસ્થિર બની ગયો અને મેં એ પત્ર રાજાને બતાવી દીધો.

માલીની: સુપ્રિય ! તમે તમારી જાતને કેમ જુલો ગયા ? તમે શા માટે જાણીત થયા ? કેમનકર અને તેના સૈનિકો માટે શું મારા દિવાનખાનામાં રચાન નથી ?

(રાજા આવે છે.)

રાજા: મને ભેટ, સુપ્રિય ! હું અણીની વખતે જ્યાં પહોંચ્યો હતો. જાણે કેમનકર મારો કદી છે, જે હું એક કલાક મોડો મચી હોત તો મારા રાજ્યનો નાશ થાત. તું મારો સાચો મિત્ર છે સુપ્રિય—

સુપ્રિય: પ્રભુ મને માફ કરે.

રાજા: તને ખબર છે કે રાજકર્તાનો ગ્રેમ સૂકો હોતો નથી. માગ, માગ, જે જોઈએ તે માગી લે. જોલ, તને શું જોઈએ છે ?

સુપ્રિય: કંઈ નહિ, રાજા ! કંઈ નહિ. હું ઘેર ઘેર જીખ માગીને સુજરાન કરીશ.

રાજા: માગ, સુપ્રિય ! માગ તું કહેશે તો હું તને રાજાઓને ધખ્યા આવે એવા ફલકુપ પ્રાંતો ભેટ આપીશ.

સુપ્રિય: મને સુભકનો લોભ નથી.

રાજા: સમજ્યો ! તું શું ઇચ્છે છે તે માગી લે. પાગલ જવાન, જે તને અસહ્ય જણાય છે તે પણ માગી લે. તું જોલતો કેમ નથી ? જે દિવસે તે મારી માલીનીને દેશપાર કરવાની જ્વરજ કરી હતી તેવું તને સ્મરણ છે ? મારી પુત્રીને પોતાના પિતાના ઘરમાંથી કાઢી મૂકવાની માગણી પાછી કર... દીકરી, તને ખબર છે કે આ સુવાને તારી અંદગી બચાવી છે તેવું કરજ મૂકવતાં તને દુઃખ થશે.—

સુપ્રિય: રાજન કૃપા કરી આ વાત જવા દો. જગતમાં એવા અનેક બકતો છે જેઓ જીવનભર તપ કરીને પોતાની વાસના તમ કહે છે જે મને એવો બકત મળ્યો તો હું સુખી થઈશ. પણ મેવફાઈના બદલા તરિકે રાજ પાસેથી ભેટ લેવી મને માન્ય નથી....રાજકુમારી, તમારી મહત્તાનો પાર નથી. એક બીજાની આત્માનો ટળવળાટ તમે જાણતાં નથી. આખા જગત પ્રત્યે તમે જે પ્રેમભરી દયા ફેંકી રહ્યા છો તે કરતાં એક અણુમાત્ર પણ વધારે માગવાનો મને અધિકાર નથી.

માલીની: પિતાજી તમે કેદીને શી સજા કરી છે ?

રાજ: ફાંસીની.

માલીની: ઓ ! નહિ નહિ તેને માફી બોલો.

રાજ: એ અંડખોર છે કુમારી !

સુપ્રિય: રાજન, તમે તેનો ન્યાય કરો છો ? જ્યારે એ તમને સજા કરવાને હક્કો લાવ્યો ત્યારે એ પણ તમારો ન્યાય કરવા બેઠો હતો. તમારું રાજ ભૂંટવા એ આવ્યો નહોતો.

માલીની: એને જીવતફાન દો પિતાજી ! એમ કરશો તોજ જેણે તમને મહાન આદતમાંથી ઉઠાવ્યા છે તેની મૈત્રી માટે તમે હકદાર મળ્યાશો.

રાજ: તું શું કહે છે સુપ્રિય ? એ અંડખોરને ક્ષમા કરે ?

સુપ્રિય: એજ રાજમુગટને શોભાવનારી વાત છે.

રાજ: ઠીક છે હું તને તારો મિત્ર પાછો સોંપીશ. પણ રાજની ઉદારતા અહિંજ અટકવી ન જોઈએ. હું તને કંઈક એવું આપીશ કે જેની તને આશા પણ ન હોય. હું બદલો આપતો નથી. તેં મારું જીવન જીતી લીધું છે, હું તને એ જીવનનું રત્ન સોંપવા માગું છું...માલીની ! શરમાય છે કેમ ? તારા પોપચાંપર લજ્જા કેમ છવાઈ છે ? પુત્રી ! આજ સુધી તારા ઉપાસમ સોંદર્ય પર શતી સુરખી નથી. એક નિર્મળ સ્વેત જ્યોતિર્મય પ્રકાશ હતો. આજે તારા વદનપર મીઠી મધુરી લજ્જાની સુરખી આવે

છે. (સુપ્રિયને) હો જો શ્યા, સુપ્રિય ! મને ભેટ અલ્પંત સુખથી
કું મુઝાઈ ગયો છું. મને જરાવાર મારી માલીની સાથે એકલો
રહેવા દે (સુપ્રિય જાય છે) માલીની મને બાજે છે કે મને
મારી પુત્રી પાછી મળી છે. એ પુત્રી આકાશના ચળકતા તારા
સમી નથી પણ પૃથ્વીપર ખીલતા સુવાસિક પુષ્પ સમી છે.
તું મારી પુત્રી છે-મારા હૃદયનો આધાર છે.

(હજુરીઓ આવે છે.)

હજુરીઓ: કેદી હાજર છે, રાજા !

રાજા: તેને અહિં બધ આવ...એ આવ્યો. માલીની ! જો, એના
નયનો સ્થિર છે, મસ્તક અભિમાનથી ઉચું રહી ગયું છે અને
તોફાનમાં સ્થિર રહેતાં કાળાં વાહનાં જેવો એ અડગ છે.

માલીની: પિતાશ્ર એના હાથમાં બેઠી છે તે શરમભયુ છે. મદાન
માણસનું અપમાન મદતાના અપમાન પરાજય છે. એ કેદી
દશા તરફ મસ્કરીથી જોતાં દેવ જેવો બાજે છે.

(બેઠી સાથે કેમનકર આવે છે.)

રાજા: તને કેવી સજા જોઈએ છે ?

કેમનકર: મોતની.

રાજા: જો કું તને માફ કરું તો ?

કેમનકર: તો જે કામ અપૂર્ણ રહ્યું છે તે પૂરું કરવાનો મને
સમય મળજો.

રાજા: તને જીવનની દરકાર જણાતી નથી. જોશ, તારી અતિમ
જમ્મા શું છે ?

કેમનકર: મરવા પહેલાં કું મારા મિત્ર સુપ્રિયને મળવા માશું છું.

રાજા: (હજુરીઓને) સુપ્રિયને જોલાવ.

માલીની: પિતાશ્ર, આના વદનમાંની શક્તિથી મને જાય બાજે છે.
પિતાશ્ર, સુપ્રિયને અહિં ન જોલાવો.

રાજા: તારે બહીવાની જરૂર નથી.

(સુપ્રિય આવે છે તે કેમનકરને ભેટવા જાય છે.)

કેમનકર: નહિ. નહિ હમણું નહિ. પ્રથમ આપણે જો કહેવાનું હોય તે એક બીજાને કહી નાખીએ. પ્રેમના ઉભરા પછી કાઢજે, આવ-મારી નજીક આવ. તું જાણે છે કે મને શબ્દલાલિત્ય ઝમાવતાં નથી આવડતું ને મારો સમય આવી રહ્યો છે. મારી કસોટી પૂરી થઇ છે પણ તારી હજી બાકી છે. બોલ તે શા માટે આવું કયું ?

સુપ્રિય: મિત્ર, સુહૃદ, તું એ સમજી શકવાનો નથી, મારે મારા જીવનના બોજે પણ મારા ધર્મને સાચવવાનો હતો.

કેમનકર: હું તારો મનોભવ સમજું છું સુપ્રિય ! મેં પેલી કન્યાનું મોહક જાદુબળું વઢન જોયું હતું. તે એના અળકતા નેત્રોમાંથી ખરતા અગ્નિમાં તારા આપના-તારા દેશના ધર્મને હોતી દીધો અને વિશ્વાસઘાતના પાયાપર નવો ધર્મ ચણવા માંડ્યો.

સુપ્રિય: તારી વાત સાચી છે મિત્ર ! મને આ જુહરીના રૂપમાં મારો ધર્મ મળી ગયો છે. તારા પવિત્ર ધર્મશાસ્ત્રો મારે માટે જોન અને જડ થોથાસમા હતા. આ કન્યાના નેત્રોના પ્રકાશથી મેં સૃષ્ટાનો પ્રાચીન ચોપડો વાંચ્યો છે અને હું સમજ્યો છું કે જ્યાં મનુષ્ય હોય, જ્યાં પ્રેમ હોય ત્યાં સર્વ ધર્મ રહે છે. બાળકને માતાના પ્રેમમાં અને માતાને નાનાં બાળકરૂપે ધર્મ મળે છે. દાતાની દાનવૃત્તિમાં અને યાચકના કૃતજ હૃદયમાં ધર્મ વસે છે તેજ, પ્રેમ, શાંતિ અને અનંત જ્ઞાનથી ઝળહળતા રાજકુમારીના વઢનને જોઈને અને મનુષ્યની અનંતતાનું જ્ઞાન થયું છે અને તેથી મેં તેનો ધર્મ સ્વીકાર્યો છે.

કેમનકર: મેં પણ એ વઢન જોયું હતું અને એક પળ મને સ્વપ્નવત એવો ભાસ થયો હતો કે પુરુષોને સ્વર્ગપથે દોરી જવાને અંતે ધર્મ કોરૂપે અવતર્યો છે. એકપણ કંઈ અબળ સંગીતનો ધ્વનિ અને સંભળાયો અને મારા જીગરની આશાઓ ખીલતી

જણાઈ હતી પણ મેં એ જુદી જમણા અને માયાવી બંધને।
તોડી નાખ્યાં નહોતા ? મેં નાણાયકોના અપમાન અમી, મારા
બાળસખાનો ત્યાગ કરી કું ધીરજથી ધર્મરક્ષણ કરવા માટે
પરદેશમાં ગયો નહોતો ? તેં શું ક્યું ? મારી ચેરહાજરીમાં
રાજના બગીચામાં પુષ્પોના મધુર પરાગમાં એસી તારા મોહને
ધર્મ માની તેં પેલા સુંદર વદનની શુભામગીરી સ્વીકારી લીધી.

સુમિત્રા: જુદા જુદા સ્વભાવના મનુષ્યોને સંધરવા જેટલી આ દુનિયા
વિશાળ નથી ? આકાશમાંના અનંત તારાઓ એક જુદાપર
સત્તા મેળવવા માટે માંદોમાંદો બડમા કરે છે ? જુદા જુદા
સ્વભાવ માટે જરૂરી જુદા જુદા ધર્મો પોતપોતાનો પ્રકાશ જુદી
જુદી રીતે ન નાખી શકશે ?

કેમનકર: શબ્દો, શબ્દો, ખાલી શબ્દો. સત્ય અને અસત્યને એક
બીજાની સમીપ રહેવા માટે જગતમાં જગ્યા નથી. મનુષ્યનો
ખોરાક પેદા કરનારા ખેતરમાં કાંટા ઉગાડવાની મજુરી મરજ
નથી. પ્રેમ સર્વ પ્રેમની વૃષ્ટિ કરવામાં એટલી મુર્ખાઈ ભરી
હદે જતો નથી. દમાબાજ મિત્રના વિશ્વાસપાતનો પુરાવો
મળ્યા પછી પણ તેની દોસ્તી રાખવી ? નહીં. સંદિગ્ધતાની
પણ હદ હોવી જોઈએ પોતાના ધર્મનું રક્ષણ કરનાર ચોરની
પેઠે મરી જાય અને ધર્મદોષી વૈભવવિલાસમાં રહે ? નહિ.
નહિ. એવો અયંકર દેખાવ જોઈને એસી રહે એવા સખત
દેયાની દુનિયા નથી.

સુમિત્રા: (માલીનીને) આ બધા અપમાનો કું તારે માટે પ્રુણીથી સહી
બહું છું કુમારી ! કેમનકર. તું તારા ધર્મ માટે તારી જીંદગી
કુરબાન કરે છે. મારું બળીદાન તેથી વધારે છે. કું તારા
પ્રેમની કુરબાની કરું છું કે ને મારી જીંદગી કરવાં મારે
મન વધુ કિમતી છે.

કેમનકર: એ સવારો જવા દે. સધળા સત્યોની મોતના હરખારમાં
કસોડી થવી જોઈએ. મિત્ર ! તને આપણી વિદ્યાર્થી દલાનું
રમરણ થાય છે કે ક્યારે આખી રાત એક વિષય પર ચર્ચા

કરી અંતે કાણુ સાચું છે તેના નિષ્કૃંપ કરાવવા માટે આપણે
બન્ને રહવારના પહેરમાં યુરુજ પાસે જતા હતા ? એ સમય
પાછો આવવા દે. ચાલ, એ અંતીમ દેશમાં ચાલ. જતુની
સમીપ આપણા સઘળા સવાલો સાથે આપણે બંને ઉભા
રહીશું ત્યારે એક પલકારામાં સઘળી શંકાઓ નાશુદ થઈ જશે
અને આપણે એ મુખી એક બીજા સામે હસતા હસતા જોઈ
રહીશું. પ્રિય મિત્ર ! જતુ પહેલાં એ અનંત અને સર્વોત્તમ
મંડી આવવા દે.

સુપ્રિય: જેવી તારી મરજી.

કેમનકર: તારે આવ મને બેટ, તું તારા સખાથી ફર-ફર-ફર
મટકતો રહ્યો છે હવે હંમેશને માટે મારી પાસે આવ અને
જે તને ચાહે છે તેને હાથે મોતનું ધનામ સ્વીકાર.

(સુપ્રિય બેટવા જાય છે. કેમનકર તેને બેડી મારે છે ને સુપ્રિય
જમીન પર તુટી પડે છે.)

કેમનકર: (સુપ્રિયના કમળને આભિમન દઈ રાજાને) હવે તારા મારા
ઓને મોજાવ, રાજા !

રાજા: મારી સમસ્યેર બાવ.

માલીની: પિતાજી, કેમનકરને ક્ષમા કરો.

સમાપ્ત.

દરેકે દરેક સ્ત્રીપુરુષોએ અવશ્ય વાંચવું જ ભેધયે !

તમારો વણીએક જાતનાં ડોકશાસ્ત્રો વાંચ્યાં તો હશે, પરંતુ આ પુસ્તક તેવા પ્રકારનું નહીં, પરંતુ મોટા મોટા અંગ્રેજ અને અમેરીકન ડોક્ટરો અને પ્રોફેસરોના પુસ્તકોના આધારે પ્રગટ થયેલું છે.

પ્રસિદ્ધિ પામેલું !

અત્યંત રસિક !

વિલાયતી ડોકશાસ્ત્ર

(સચિત્ર.)

રતિકેલી યાને સ્ત્રી પુરુષના સ્વગિરિય સુખના પ્રકારો, આસન, સ્ત્રી પુરુષને વશ કરવાની વિદ્યા, વાંચોયામહેલું ઢાળવાના ઉપાય, ગર્ભાવસ્થાપર અજબ પ્રકાશ, અક્ષત સ્ત્રી ઓળખવાની ચાવી, વેશ્યા વિહાર વિગેરે વિગેરે તમામ લેટો આ પુસ્તકમાં ખુલ્લા કરવામાં આવેલા છે.

જુજ પ્રમાણમાં નકલો સીલીક છે.

આજેજ લઈ જાઓ.

વહેલો તે પહેલો.

રૂ. ૧૫, વી. પી. પાર્ટેજ સાથે રૂ. ૧-૧૨-૦.

વિલાસ ઓફિસ,

૧૮૧, બજારગેટ સીડ, કોટ, મુંબઈ.

સોઓનું નવું જીવન-નવી આશા.

કલાર્ક એન્ડ કંપનીનું

સાધરપ લ્યુકોરીના

સોઓની જતી નખળાઈ-પાણી જરવું, સફેદી વહેવી
અથવા ગમે તેવો જીનો પ્રદર અને ઉપરના ફરદાને
લાંઘે ગભાશિયના થતા ફરેક રોગો-કમરનો
દુખાવો-પગનું ટોડાવું વીગેરેને મટાડનાર

❀ પુત્ર પ્રાપ્તિનું ઉત્તમ ફળ આપે છે. ❀

મોટા ડાક્ટરોના અનુભવથી ખીનહરીફ પુરવાર
થઈ ચુકી છે.

બાટલી નંબર ૧ ની કીમત રૂ. ૨-૦-૦

પોસ્ટેજ જુડે,

દરેક આખરૂદાર દવાવાલાને ત્યાંથી મલશે.

અગર લખો-(હી-દુસ્તાન-બરમા અને સીલોન માટે)
ના સોલ ડીસ્ટ્રીબ્યુટર એન. એમ. એન્ડ કું.

એજન્ટ:

કલાર્ક એન્ડ કું

૨૩-૨૫ ત્રીજા પારસીવાડા-મુંબઈ.

સ્થાપી ૧૮૮૮

ઉત્તમ ગુણો માટે પ્રદર્શનોમાંથી
મળેલા

ચાંદીનાં ચાંદો
શુદ્ધ વનસ્પતિમાંથી બનેલું
આમળાનું તેલ.

જેથી માથાનો દુખાવો, મગજની નબ-
ળાઈ, તથા ખરતા વાળની ફરિયાદો દૂર
થાય છે. એ સર્વ ઉપર એકજ અસરકારક
ઉપર શુદ્ધ વનસ્પતિમાંથી બનેલું આમળાનું
તેલ છે. કી. રૂ. ૦-૧૨-૦.

પહેલા બનાવનાર:—

વૈદ્ય શંકર દંગોળા એન્ડ સન.

હાકોરદાર રોડ, ફક્તસવાડીના નાકે, મુંબઈ.

શરીરની અંદર પેટેલા શત્રુઓપર બંદુકની

ગોળી કામની નથી.

તેઓને દુર કરવા માટે

આતંક નિગ્રહ ગોળીઓ

બહાદુરી મહુર્ત કામ કરશે, નબળાઈની સેનાનો

નાશ કરશે અને શરીરને બચાવશે. હિંદુસ્તાન

બહારની દુનીયા પણ એ ગોળીઓનો આદર

કરી રહી છે. લડાઈના મેદાનમાંથી પણ

એની માંગણીઓ થાય છે.

કોંમત ગોળી ૩૨ ની ડબી ૧ એકનો

રૂપીયો ૧ એક.

વીગતવાર હકીકત જાણવા પ્રાર્થસિ લીસ્ટ વાંચો.

વૈદ્યશાસ્ત્રો મણીશંકર ગોવોંદજી.

મુખ્ય અધ્યક્ષ:—
કાલબાદેવી રોડ.

જામનગર-કાઠીયાવાડ.

ધી

ઇસ્ટ એન્ડ વેસ્ટ વીમા કું, લીં.

નં ૬૫, એપોલો સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.
આગળ પડતી હોંદી વીમા કુંપની.
તદ્વન હોંદી વ્યવસ્થાપક અને તેથી દરેક હોંદીની
સહાનુભુતિને લાયક

વીમાની અત્યંત આકર્ષક યોજનાઓ

દર વર્ષે દર હજારે રૂ. ૧૨ ના નક્કી કરેલા નફાવાળી તથા
ત્ર રીતે લાભકારી યોજનાઓ

અંગ્રીના વીમા સહિત નાણું રોકવાની યોજનાનું
અપૂર્વ અને સર્વોત્તમ એકીકરણ

ભરાયલી થાપણ	૩૧૪,૪૫૦
ભરપાઈ થયેલી થાપણ	૯૮,૬૧૫
ગવર્નમેન્ટ એન્ડ હોંદીઆ પાસે ડીપોઝીટ	૨૦૦,૦૦૦
ચુકવાયેલા દાવા	૧૧૫,૦૦૦

પોલીસીઓ આખી દુનીઆ ઉપર ચાલે એવી
અને કંટાળા ભરેલાં બંધનોથી મુક્ત છે. પોલી-
સીઓ રદ થતી આપોઆપ અટકી શકે છે.

એજન્ટો જોઈએ છે.

વધુ વિગત માટે લખો:—

દલાલ એન્ડ કું,

સેક્રેટરીઓ.

સોના ચાંદી તથા ઝવેરાતના દાગીનાના

પ્રખ્યાત વેપારી

સોની

નરોતમદાસ ભાઉ

કેશાણ્ઁ:-

શેખ મેમન સ્ટ્રીટ,
મુંબઈ.

ઝવેરી

બીજી દુકાન-

સુતાર ચાંદી,
મુંબઈ.

અમારે ત્યાં પેઝન્ટ આપવા લાયક

સોના, ચાંદી અને ઝવેરાતના દાગીનાઓ
મોટા જથ્થામાં તૈયાર રાખવામાં આવે છે

અને

ખદારગામના ઓર્ડર પર પુરતી દેખરેખ
રાખવામાં આવે છે.

ખાસ સ્ત્રીઓ માટે દવા

એમ્પ્રોશીયા.

આત્મ જમાનામાં સ્ત્રીઓની અનેક દવાઓમાં
એમ્પ્રોશીયા ગણસીર છે.

પ્રદર, લીસ્ત્રીરીઆ, પેડુનો
દુઃખાવો, અનિયમીત
રત્ન, ગર્ભશયમાં રહેલા
વીકારો

એમ્પ્રોશીયા

વાપરવાથી બીલકુલ
નાશ થાય છે.

તમારા કુટુંબ માટે એક
ખાટલી જરૂર ખરીદી
આરામ મેળવો.

કીમત ખાટલી ૧ ના રૂ. ૨

મુખર્જના એજન્ટ

એ. એમ. ડક્કર

દવાના વેપારી

ગુમામ

સોલ એજન્ટ

વીરીયલ

એવ

પ્રી-સેસ સ્ટ્રીટ

